

З В І Т

ректора ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України» про виконання умов контракту за 2018 р.

У 2018 р. покращилася матеріально-технічна база університету, зміцнився кадровий склад, упроваджувалися нові підходи до організації освітнього процесу, прийнято важливі рішення для поліпшення підготовки фахівців за ліцензованими спеціальностями, розпочато підготовку бакалаврів за спеціальністю «Медсестринство» спеціалізації «Парамедик», ліцензовано підготовку магістрів за спеціальністю «Громадське здоров'я», проведено ряд актуальних наукових досліджень і отримано вагомі результати.

Досягнення колективу університету високо оцінено на міжнародному рівні. Вебметричний рейтинг університетів uniRank (University Ranking) оприлюднив результати за 2018 р. До переліку найкращих університетів України ввійшов 171 виш нашої держави. Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського посів першу позицію серед медичних закладів вищої освіти і восьму – в загальному підсумку.

За результатами рейтингу «4 International Colleges & Universities», опублікованого в липні 2018 р. (<https://www.4icu.org/ua/>), Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського посів восьме місце серед усіх вишів України та перше – серед медичних закладів вищої освіти.

У новій редакції міжнародного рейтингу Webometrics ranking of world's universities, в якому оприлюднено за 2018 р. піврічні підсумки щодо представлення діяльності університетів в Інтернет-просторі, ТДМУ посів тридцятье місце серед 327 українських закладів вищої освіти та четверте – серед медичних закладів вищої освіти (<http://www.webometrics.info/en/Europe/Ukraine%20>).

У звітному році університет став переможцем у міжнародних освітніх конкурсах та отримав міжнародний освітній грант за програмою Еразмус+ «Інноваційна реабілітаційна освіта – запровадження в Україні нових магістерських програм» а також в українсько-швейцарському проекті «Розвиток медичної освіти в Україні», де університет буде представлений як заклад, що проводить підготовку і лікарів, і медичних сестер.

У 2018 р. університет посів перше місце в Україні за кількістю переможців у студентських предметних олімпіадах. Загалом у активі університету 22 призових місця.

Також у 2018 р. є в університеті значні досягнення у науковій роботі. Так, державне підприємство «Український інститут інтелектуальної власності» визначило показники винахідницької активності національних заявників. Серед закладів вищої освіти, які підпорядковані МОЗ, перше місце посідає Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського. Наш заклад освіти подав 123 заявки, що становить 9,0 % від усіх поданих заявок.

У травні 2018 р. компанія «Бюро Верітас Сертифікейшн Україна» провела наглядовий аудит роботи університету. Результати аудиту підтвердили відповідність проведення освітньої та наукової діяльності, системи якості управління університетом міжнародним стандартам ISO 90001:2015.

Уперше в Україні з 1 вересня в Тернопільському державному медичному університеті імені І. Я. Горбачевського розпочалася підготовка парамедиків. За звітний період проведено велику роботу щодо початку навчання спеціалістів з екстреної медичної допомоги, й університет визнано базовим навчально-методичним центром з підготовки та перепідготовки парамедиків для всієї України.

У навчально-практичному центрі симуляційного навчання відкрито нові навчальні комплекси – відділення невідкладної допомоги, пологовий зал з гінекологічним кабінетом, зал екстреної медичної допомоги на місці події. Проведено реорганізацію та вдосконалення навчального блоку з догляду за хворими та медичних маніпуляцій. Закуплено нові поліфункціональні манекени з догляду за хворими.

У звітному році вперше в Україні у Тернопільському державному медичному університеті імені І. Я. Горбачевського в освітньому процесі використано віртуальні програми «Body Interact – Clinical Reasoning Education», які включають вивчення клінічних ситуацій при 12 невідкладних станах. Ця освітня програма віртуальних клінічних сценаріїв дає можливість у реальному режимі часу відтворити певну клінічну ситуацію з усім необхідним сучасним набором об'єктивних, лабораторних та інструментальних методів обстеження і провести лікування відповідно до сучасних протоколів європейських та американських медичних асоціацій. Віртуальні програми «Body Interact – Clinical Reasoning Education» використовує більшість медичних університетів Західної Європи, США та Канади.

У рамках міжнародної співпраці університет отримав грант від Посольства Чеської Республіки в Україні для реалізації проекту «Розробка раннях підходів фізичної реабілітації у хворих з ускладненими переломами верхніх та нижніх кінцівок». За рахунок гранту закуплено фізіотерапевтичну апаратуру для забезпечення освітнього процесу на кафедрі фізичної реабілітації, здоров'я людини та фізичного виховання, а також для надання допомоги пацієнтам, які потребують відновного лікування.

Кадрова політика

На даний час в університеті працюють 640 викладачів (без сумісників), з них 90 % мають науковий ступінь: 99 докторів наук (15 %) та 477 кандидатів наук (75 %). Серед науково-педагогічних працівників вчене звання професора мають 84 особи, учене звання доцента – 295 осіб.

Ректорат постійно сприяє захисту дисертаційних робіт працівниками університету. Продовжувалася практика преміювання дисертантів після подачі роботи до спецради в розмірі 5000 грн. і наукових керівників після отримання диплома їх дисертантами – в розмірі 10000 грн. Проводяться безкоштовний друк та переплітання дисертацій і авторефератів у видавництві університету «Укрмедкнига» та безоплатне публікування наукових статей у фахових виданнях закладу. Надаються творчі відпустки для написання дисертацій. Налагоджено статистичну обробку отриманих експериментальних даних спеціалістом наукового відділу за допомогою ліцензійного програмного забезпечення Statistica10 StatSoft з метою підвищення ефективності виконання наукових досліджень. Протягом 2018 р. викладачі, студенти та співробітники мали повний доступ до наукометричної бази Web of Science з метою якомога ширшого ознайомлення з науковими журналами, що до неї входять. Підтримувалася практика преміювання науковців університету за публікації своїх наукових доробок у міжнародних фахових виданнях, що входять до наукометричних баз Scopus та Web of Science.

В університеті реалізовано підготовку науково-педагогічних кадрів шляхом навчання в докторантурі, аспірантурі, клінічній ординатурі та магістратурі.

У звітному році до докторантури було зараховано 2 особи, з них 1 – на контрактну форму навчання.

У 2018 р. в аспірантурі проходили підготовку 111 осіб, з них з відривом від виробництва навчалися 40 аспірантів, без відриву від виробництва – 71 аспірант. Завершили навчання в аспірантурі 15 осіб, з них 5 очних аспірантів та 10 заочних. Один заочний аспірант достроково захистив дисертацію. Усі аспіранти виконали програму, подали до офіційного захисту чи захистили дисертації у спеціалізованих вчених радах. У 2018 р. в аспірантуру зараховано 38 аспірантів (з них на очну (денну) форму – 15, на очну (вечірню) – 16, на заочну – 7 осіб).

У магістратурі в поточному році навчалася 4 лікарів-інтернів (3 – на держбюджетній та 1 – на контрактній формі). Усі лікарі-інтерни успішно закінчили навчання та захистили магістерські роботи, з них 2 вступило до аспірантури.

У звітному році в клінічній ординатурі підготовку проходили 59 лікарів, з них 23 іноземних громадян. У 2018 р. завершили навчання 25 клінічних ординаторів, з них 12 іноземних громадян.

За планом підготовки науково-педагогічних кадрів у 2018 р. виконувалося 157 дисертаційних робіт (28 докторських та 129 кандидатських).

Ще 53 дисертаційних роботи перебувають на етапі планування. План підготовки докторів і кандидатів наук виконано.

В університеті функціонують 3 спеціалізовані вчені ради, які приймають до захисту кандидатські й докторські дисертації за 10-ма спеціальностями.

У 2018 р. спеціалізована вчена рада Д 58.601.01 провела 12 засідань з приводу офіційних захистів 5 докторських і 19 кандидатських дисертацій, з них:

- за спеціальністю «Хірургія» (14.01.03) – 2 докт., 7 канд.;
- за спеціальністю «Нормальна анатомія» (біологічні науки) (14.03.01) – 1 докт., 6 канд.;
- за спеціальністю «Нормальна анатомія» (медичні науки) (14.03.01) – 2 канд.;
- за спеціальністю «Патологічна фізіологія» (14.03.04) – 2 докт., 4 канд.;

У 2018 р. спеціалізована вчена рада Д 58.601.02 провела 5 засідань з приводу офіційних захистів 1 докторської дисертації за спеціальністю «Інфекційні хвороби» (14.01.13) та 8 кандидатських дисертацій, з них:

- за спеціальністю «Акушерство та гінекологія» (14.01.01) – 1 канд.;
- за спеціальністю «Внутрішні хвороби» (14.01.02) – 4 канд.;
- за спеціальністю «Педіатрія» (14.01.10) – 2 канд.;
- за спеціальністю «Інфекційні хвороби» (14.01.13) – 1 канд.

За наказом Міністерства освіти і науки України від 11 липня 2016 р. спеціалізовану вчену раду Д 58.601.04 перереєстрували на 3 роки та надали право захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук (03.00.04 – біохімія) і кандидата біологічних наук (03.00.04 – біохімія). До ради ввійшов 21 науковець (16 докторів наук та 5 кандидатів наук).

За звітний період спеціалізована вчена рада провела 17 засідань (з них дипломи наукового ступеня одержали 4 кандидати біологічних наук та 3 кандидати медичних наук). Пройшли захист і подали документи у ДАК 3 здобувачі в кандидати біологічних наук та 1 – медичних наук.

На сьогодні в раду прийнято 4 дисертаційні роботи здобувачів у кандидати біологічних наук.

Резерв на посади завідувачів кафедр, ректора, проректорів на 2018 – 2019 навчальний рік затверджено на засіданні вченої ради 30 жовтня 2018 р.

На сьогодні завідувачами кафедр є 54 доктори наук, професори, 3 кандидати наук, доценти.

Завідувачі кафедр, які не мають наукового ступеня доктора наук:

1. Завідувач кафедри української мови кандидат філологічних наук, доцент М. П. Тишковець.
2. Завідувач кафедри фармацевтичної хімії кандидат фармацевтичних наук, доцент О. Б. Поляк.
3. Завідувач кафедри загальної хімії кандидат хімічних наук, доцент Г. Я. Загричук.

Резерв на посади завідувачів кафедр: доктори наук – 19; кандидати наук – 38, з них виконують докторську дисертацію – 30.

Середній вік завідувачів кафедр – 58 років.

Середній вік резерву – 44 роки.
Середній вік віддаленого резерву – 37 років.
Середній вік проректорів – 54 роки.
Середній вік резерву – 49 років.

Наукова діяльність

Наукова діяльність університету продовжувала у 2018 р. впевнено розвиватися.

Професор Арсен Гудима отримав Державну премію України в номінації «Наукові досягнення в галузі освіти» за цикл публікацій «Реформування військово-медичної освіти: теоретико-методологічне обґрунтування і практичне впровадження системи підготовки медичних фахівців для сил оборони та медицини катастроф».

Професорові Ігорю Дзюбановському присвоєно державну стипендію за вагомий внесок у розвиток науки згідно з Указом Президента України від 6 листопада 2018 р. № 356/2018 «Про державні стипендії видатним діячам охорони здоров'я», завідувачу кафедри хірургії навчально-наукового інституту післядипломної освіти, професору ТДМУ призначено дворічну державну стипендію за видатні досягнення в медичній науці та вагомий внесок у розвиток охорони здоров'я.

Професору Наталії Банадизі присвоєно почесне звання заслуженого діяча науки і техніки за значний особистий внесок у державне будівництво, соціально-економічний, науково-технічний, культурно-освітній розвиток Української держави, вагомі трудові досягнення, багаторічну сумлінну працю.

Професорові Ігорю Дейкалу присвоєно почесне звання заслуженого лікаря України згідно з Указом Президента України № 160/2018. «Про відзначення державними нагородами України з нагоди Дня медичного працівника».

У 2018 р. науковці університету виконували 34 комплексні науково-дослідні роботи (в попередньому звітному році – 31), з них 3 – за рахунок державного фінансування, 31 – ініціативно-пошукова тема.

Обсяг державного фінансування НДР у звітному році становив 1 000 000 грн.

НДР, що отримали державне фінансування МОЗ:

1. «Вивчення вікових особливостей патогенезу краніоскелетної травми та ефективність її корекції кріоконсервованими фетальними нервовими клітинами» (науковий керівник – проф. А. А. Гудима, відповідальний виконавець – д-р мед. наук М. І. Марущак). Обсяг фінансування на 2018 р. становив 205,6 тис. грн.
2. «Морфофункціональний стан селезінки та фактори імунологічної реактивності в умовах експериментального канцерогенезу» (науковий керівник – ст. наук. співроб. Н. Є. Лісничук, відповідальні виконавці – проф. О. М. Олещук, ст. наук. співроб. І.Я. Демків). Обсяг фінансування на 2018 р. становив 428,8 тис. грн.

3. «Вивчення епідеміології, патогенезу, клініки та вдосконалення діагностики і терапії лайм-бореліозу в ендемічних регіонах України, у тому числі в Тернопільській області. Розробка нових лікувальних технологій при цій інфекції» (науковий керівник – академік НАМН України, проф. М. А. Андрейчин, відповідальний виконавець – доц. М. І. Шкільна). Обсяг фінансування на 2018 р. становив 365,6 тис. грн. Ініціативно-пошукова тематика науково-дослідних робіт кафедр університету зосереджена на актуальних проблемах сучасної клінічної медицини: вдосконалення діагностичних, лікувальних і профілактичних заходів при розповсюджених вірусних та паразитарних хворобах; профілактика і лікування післяопераційних ускладнень у плановій та ургентній хірургії; генетично-молекулярні механізми перебігу та обґрунтування диференційних лікувальних заходів у дітей із мультифакторіальними захворюваннями; оптимізація діагностики і профілактики захворювань репродуктивної системи жінок та розробка патогенетично обґрунтованих методів їх корекції; коморбідні стани в клініці внутрішніх хвороб; оптимізація лікування хворих з патологією щитоподібної залози та іншої хірургічної патології з використанням класичних і малоінвазивних методик; актуальні питання діагностики і профілактики захворювань репродуктивної системи жінок та розробка патогенетично обґрунтованих методів їх корекції; вивчення метаболічного гомеостазу організму при захворюваннях органів ротової порожнини. Проводяться маркетингові, фармакоеконімічні та технологічні дослідження зі створення лікарських засобів.

У сфері експериментальної медицини проводилися пошуки новітніх методів і способів корекції та запобігання розвитку патологічних процесів за умов дії надзвичайних факторів на організм, профілактики і лікування ускладнень такого поширеного на сьогодні захворювання, як цукровий діабет, клініко-патогенетичне обґрунтування застосування кріоліофілізованих ксенотканин при термічній травмі; фармакологічні та фармакогенетичні аспекти протекторного впливу імунобіологічних препаратів, ентеросорбентів, речовин природного та синтетичного походження за різних патологічних станів тощо.

Базою для виконання науково-дослідних та дисертаційних робіт були атестовані вимірювальні лабораторії: міжкафедральна науково-дослідна лабораторія (МНДЛ); центральна науково-дослідна лабораторія (ЦНДЛ); лабораторія мікробіологічних і паразитологічних досліджень; лабораторія досліджень інфекційних хвороб; лабораторія морфологічних досліджень та лабораторія психофізіологічних досліджень. Вони забезпечували одержання достовірних результатів наукових досліджень.

У 2018 р. в наукових лабораторіях університету виконувалися 34 планові НДР та 157 дисертаційних робіт. Методики досліджень, які при цьому використовувалися, були забезпечені науковим обладнанням та приладами. Всі засоби вимірювальної техніки, які застосовуються у цих лабораторіях, проходять метрологічний контроль і повірку.

Важливою частиною наукової роботи є винахідницька діяльність. Протягом звітного року в Укрмедпатентінформ подано 170 заявок на винаходи та корисні моделі. Отримано 126 охоронних документів на винахід/корисну модель та 29 позитивних рішень.

Напрямами винахідницької роботи науковців університету

У звітному році науково-педагогічні працівники університету запропонували ряд оригінальних інноваційних рішень у таких напрямках, як:

- експериментальна медицина (моделювання патологічних процесів у лабораторних тварин, вивчення перебігу фізіологічних процесів у людському організмі);
- хірургія (лікування ранових ушкоджень, спосіб біофорезу ранових поверхонь);
- комбустіологія (спосіб виготовлення та використання ксеноімплантатів);
- травматологія (дистанційний контроль за фізіологічними показниками пацієнтів, способи лікування переломів кісток);
- стоматологія (способи лікування зубів, розробка інструментарію);
- фармакологія;
- терапія (спосіб лікування полінейропатії у хворих на цукровий діабет, ускладнений синдромом стопи діабетика, за допомогою поляризованого світла);
- дерматологія (спосіб лікування пізніх акне у жінок із склерополікїстозом яєчників, маска для обличчя з магнітними півсферами);
- акушерство та гінекологія;
- косметологія (спосіб отримання наноформи бетаметазону для лікування нікелевого дерматиту);
- інфекційні хвороби (спосіб відловлювання кліщів пристроєм з підігрівом, спосіб видалення кліщів зі шкірних покривів, пристрій зі шкалою для видалення кліщів зі шкірних покривів);
- ЛФК (пристрій для масажу) та ін.

Значущою складовою наукової діяльності професорсько-викладацького складу університету є функціонування метрологічної служби, яка проводить метрологічний контроль і нагляд за діяльністю всіх підрозділів університету. З метою досягнення єдності вимірювань, достовірності отриманих результатів досліджень у 2018 р. метрологічним забезпеченням були охоплені всі планові науково-дослідні та дисертаційні роботи, лікувальний процес та випуск друкованої продукції, діяльність господарської частини.

Здійснено перевірку первинної документації та проведено метрологічну експертизу і нормоконтроль 33 кандидатських та 12 докторських дисертацій, 27 залишкових та проміжних звітів про НДР, 89 статей до наукових конгресів, конференцій та в наукові журнали, проведено метрологічну експертизу та погоджено метрологічне забезпечення при плануванні 52 дисертацій та 9 планових НДР.

Протягом року проводився постійний метрологічний нагляд за використанням засобів вимірювальної техніки (ЗВТ), застосуванням методик досліджень у наукових лабораторіях згідно з розробленим планом профілактичних оглядів ЗВТ. Проведено звірку з даними бухгалтерії та підрозділів обліку ЗВТ. Підготовлено переліки ЗВТ, що використовуються при виконанні НДР, в лікувальному, навчальному процесах, для обліку матеріальних ресурсів, а також таких, що тимчасово не застосовувалися або потребують ремонту. Проводились роботи з організації своєчасного ремонту ЗВТ.

При виконанні НДР та в лікувальному процесі в університеті використовуються більше 200 методик вимірювань (МВ) при експериментальних, клінічних та інших наукових дослідженнях. Для їх забезпечення, а також у навчальному процесі, в експлуатації застосовуються 2356 одиниць ЗВТ, випробування та контролю (без врахування мірного посуду), з яких 664 одиниць – для наукових досліджень і в лікувальному процесі (станом на 01.03.18 р.).

Головна організація метрологічної служби МОЗ України (далі – ГОМС МОЗУ ТДМУ) організовано та проведено періодичне оцінювання технічної компетентності на проведення вимірювань у сфері законодавчо регульованої метрології відповідно до заявлених галузей технічної компетентності 17 лабораторій закладів охорони здоров'я, що належать до сфери, в якій реалізація державної політики належить до повноважень МОЗ України. Проведено перевірку 17 лабораторій безпосередньо у заявника. Оформлено свідоцтва про технічну компетентність.

ГОМС МОЗУ ТДМУ отримала заявки на проведення періодичного оцінювання технічної компетентності 18 лабораторій В(м)НЗ та НДІ України на проведення вимірювань у сфері законодавчо регульованої метрології відповідно до заявлених галузей технічної компетентності, наведених у додатках до заявок. Проведено експертизу пакетів документів цих лабораторій з видачею експертного висновку.

Віварій посідає важливе місце в науковій роботі університету. Протягом звітнього року проводилася робота з вирощування та утримання лабораторних тварин та свиней в'єтнамської породи. Зокрема, для наукових досліджень використано 1830 голів білих щурів, 50 голів білих мишей.

У звітньому році науково-педагогічні працівники кафедр опублікували 892 статті, з них у вітчизняних фахових виданнях – 232, за кордоном – 252, тез – 982 (у тому числі за кордоном – 84). Видали 16 монографій. Число доповідей на з'їздах, конгресах, конференціях: усього – 856, на закордонних – 73. Індекс університету за Scopus - h-index – 10. Працівниками університету захищено 7 докторських та 32 кандидатських дисертації.

У 2018 навчальному році працівники кафедр брали участь у створенні підручників, посібників та іншої літератури. Науково-педагогічний колектив університету підготував і подав до друку 201 найменування різноманітних навчально-методичних та наукових матеріалів, а саме: 23 підручники, 49 навчальних посібників, 3 монографії.

У видавництві університету «Укрмедкнига» виходять 13 наукових журналів, 12 з них внесено до переліку наукових фахових видань України, газети «Медична академія» і «Університетська лікарня», яку студенти-волонтери нашого університету роздають хворим в університетській лікарні. Видається англomовне фахове видання «International Journal of Medicine and Medical Research».

Однією зі складових частин наукової роботи університету є організація і проведення наукових форумів. За звітний період в університеті відбулося 28 конференцій, форумів, з'їздів та семінарів. Рангова структура конференцій розподілилася наступним чином: 21 науковий форум було внесено в реєстр 2018 р., 8 – зареєстровано у Міністерстві освіти та науки України, решта проведено на регіональному рівні.

Матеріально-технічне оснащення ТДМУ дозволяє проведення одночасно 7 і більше сателітних панелей в онлайн- режимі у рамках єдиного медичного освітнього простору. Успішно використовується веб-платформа для інформаційного супроводу і забезпечення конференцій, які проводяться на базі університету. – Open conference systems (<http://conference.tdmu.edu.ua/>). Інформаційна система керування проведенням наукових конференцій у ТДМУ дозволяє якісно виконувати всі необхідні функції.

Науковці університету в 2018 р. уклали угоди про співпрацю з:

- Чернівецьким національним університетом імені Юрія Федьковича. Укладено угоду 29 лютого 2018 р. Термін дії договору – 5 років;
- природним заповідником «Медобори». Укладено угоду 1 березня 2018 р. Термін дії договору – 5 років;
- кафедрою хірургії № 2 Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет». Укладена угода у 2018 р. та діє на весь період діяльності або до моменту його розірвання;
- 27.03.2018 р. укладено договір з Інститутом зоології ім. І. І. Шмальгаузена Національної академії наук України. Договір діє до прийняття сторонами рішення про його припинення;
- в червні 2018 р. укладено договір про навчально-наукове співробітництво з Вінницьким національним медичним університетом ім. М. І. Пирогова. Термін дії договору – 5 років;
- в червні 2018 р. укладено договір з ДП «Український науково-дослідний інститут медицини транспорту» (м. Одеса). Термін дії договору – 5 років;
- 19 липня 2018 р. укладено наукову та академічну співпрацю з ТзОВ «Готельно-курортний комплекс «Карпати». Термін дії договору – 3 роки;
- 16 серпня 2018 р. укладено угоду з Тернопільським науково-дослідним експертно-криміналістичним центром МВС України. Термін дії договору – 3 роки;
- 15 січня 2018 р. укладено угоду з Uniwersytet Opolski (Poland). Діє до моменту розірвання чи вичерпання предмету домовленості;
- у вересні 2018 р. укладено договір з Корпорацією «Науковий парк «Інноваційно-інвестиційний кластер Тернопілля». Договір діє до зупинення за взаємною згодою Сторін;

- 25 вересня 2018 р. укладено договір з ТзОВ «Антиплагіат». Термін дії договору – до 31.12.2025 року;
- в 2018 р. укладено угоду з кафедрою гістології Вінницького національного медичного університету імені М. І. Пирогова в особі проректора з наукової роботи Вінницького національного медичного університету імені М. І. Пирогова, професора О. В. Власенка. Термін дії договору – 3 роки;
- 01 січня 2018 р. укладено договір про наукове співробітництво в особі проректора з наукової-педагогічної роботи проф. І. М. Кліща з Українською медичною стоматологічною академією в особі проректора з науково-педагогічної роботи проф. І. П. Кайдашева. Термін дії договору до 01.12.2020 р.;
- 3 липня 2018 р. укладено договір між кафедрою терапевтичної стоматології ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України» та міжкафедральною науково-дослідно-навчальною морфологічною лабораторією ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія» (м. Полтава). Термін дії договору – до 25.06.2020 р.;
- 05 квітня 2018 р. укладено угоду з Інститутом сільськогосподарської мікробіології та агропромислового виробництва НААН та Тернопільським національним педагогічним університетом імені В. Гнатюка. Термін дії договору – до моменту розірвання чи вичерпання предмета домовленості;
- 12 лютого 2018 р. укладено угоду про наукову співпрацю з Одеським національним медичним університетом. Термін дії договору до 31 грудня 2021 р.
- 19 жовтня 2018 р. укладено договір з Тернопільським національним педагогічним університетом імені В. Гнатюка. Термін дії договору 5 років.

У звітному році молоді науковці ТДМУ опублікували 161 роботу в збірниках матеріалів міжнародних конференцій та журналах за кордоном.

24 квітня 2018 р. на базі XXII Міжнародного Медичного Конгресу Молодих Вчених, Радою молодих вчених при МОЗ України проведено круглий стіл на тему «Роль молодих вчених у реформуванні вітчизняної науки та реалізації Закону України «Про вищу освіту» в системі підготовки фахівців галузі знань «Охорона здоров'я».

Протягом 2018 р. активну участь у проведенні наукових досліджень брали студенти. Продовжували працювати студентські наукові програми: «Студентська наука і профорієнтаційне навчання» – 180 студентів (медичний – 118, стоматологічний – 19, фармацевтичний – 27, іноземний – 16); «Студент – майбутній фахівець високого рівня кваліфікації» – 48 студентів (медичний – 41, стоматологічний – 2, фармацевтичний – 5). Роботу студентського наукового товариства (НСТ) координує рада, до складу якої ввійшло 32 студентів – активних науковців. Робота ради наукового товариства студентів базується на координуванні діяльності студентських наукових гуртків та роботі студентів-учасників наукових програм при організації науково-дослідницької роботи. За звітний період студенти університету були співавторами 39 статей, опублікованих у фахових виданнях (з них 19 –

учасники програм). Опубліковано 345 тез на конференціях (учасниками програм – 127), з них на всеукраїнських – 43, міжнародних – 302. Презентовано 163 усних виступи (учасниками програм – 96), з них із всеукраїнською участю – 32, міжнародною – 131.

Студенти медичного факультету Косовська Віта (5 курс, 2 група) та Старенька (Кулініч) Ірина (6 курс, 6 група) стали переможцями конкурсу *Стипендіальної програми «Завтра.UA»* і увійшли до сотні кращих студентів, які упродовж року (2018–2019 н.р.) отримуватимуть стипендію від «Фонду Віктора Пінчука». У червні 2018 р. стипендіати взяли участь в 11-му молодіжному форумі.

Навчальна та методична робота

Освітній процес у ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України» здійснюється відповідно до державних стандартів вищої освіти, затверджених освітньо-професійних програм (ОПП), навчальних планів за відповідними рівнями вищої освіти

- *галузі знань 22 «Охорона здоров'я»:*

За першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти зі спеціальностей:

1. 223 Медсестринство.
2. 227 Фізична терапія, ерготерапія та Фізична реабілітація.

За другим (магістерським) рівнем вищої освіти зі спеціальностей:

3. 221 Стоматологія.
4. 222 Медицина.
5. 223 Медсестринство.
6. 226 Фармація, промислова фармація та Фармація.

За третім (освітньо-науковим) рівнем зі спеціальностей

7. 221 Стоматологія.
8. 222 Медицина.
9. 226 Фармація, промислова фармація та Фармація.
10. 228 Педіатрія.
11. 091 Біологія.

- *галузі знань 1201 «Медицина»:*

- напрям підготовки 6.120101. Сестринська справа;
- спеціальність 7.12010001. Лікувальна справа;
- спеціальність 7.12010003. Медико-профілактична справа;
- спеціальність 7.12010005. Стоматологія;
- спеціальність 8.12010006. Сестринська справа.

- *галузі знань 1202 Фармація:*

- спеціальність 7.12020101. Фармація.

- *галузі знань 0102 Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини.*

- напрям підготовки 6.010203. Здоров'я людини.

Підготовка здобувачів вищої освіти за ступенями (освітньо-кваліфікаційними рівнями) молодшого спеціаліста, бакалавра, спеціаліста, магістра, доктора філософії здійснювалася відповідно до ліцензійного реєстру

Міністерства освіти і науки України, затвердженого наказом МОН від 21.12.2018 р. № 3073-л (станом на 28.12.2018 р.), та до встановленого для ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України» ліцензованого обсягу.

У звітному році університет розширив провадження освітньої діяльності шляхом збільшення ліцензійного обсягу та ліцензування підготовки іноземних громадян та осіб без громадянства за другим (магістерським) рівнем вищої освіти за спеціальностями «Медицина», «Стоматологія», «Фармація, промислова фармація», «Медсестринство», першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти спеціальності «Медсестринство». Також університет отримав ліцензію на підготовку магістрів за спеціальністю «Громадське здоров'я» та підготовку на післядипломному рівні в інтернатурі осіб з вищою освітою за спеціальностями, затвердженими Постановою Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 р. № 266 – «Медицина», «Стоматологія», «Фармація, промислова фармація».

На основі освітніх програм ліцензованих спеціальностей розроблено робочі навчальні плани з урахуванням стандартів підготовки здобувачів вищої освіти, які затверджені рішенням вченої ради для року вступу та на поточний навчальний рік.

Уперше в звітному році розпочато підготовку бакалаврів за спеціальністю «Медсестринство» спеціалізації «Парамедик». Для початку підготовки проведено велику роботу, в тому числі університетом ініційовано і внесено зміни до стандарту підготовки бакалаврів за спеціальністю «Медсестринство». Обсяг підготовки парамедика становить 180 кредитів ЕКТС. Для забезпечення навчання наші фахівці, з урахуванням міжнародного досвіду, склали навчальний план, кафедри підготували навчально-методичні комплекси, матеріали підготовки до практичних занять.

Також у червні 2018 р. університетом вперше було акредитовано освітньо-професійні програми «Сестринська справа» бакалаврського та магістерського рівнів вищої освіти, спеціальності «Медсестринство» та отримано акредитаційні сертифікати.

У зв'язку з отриманням університетом нової ліцензії, яка визначає ліцензійний обсяг з урахуванням термінів навчання набір іноземних студентів за спеціальністю «Медицина» збільшився у звітному році, порівнянно з попереднім роком, у 2,02 рази.

У 2018 р., враховуючи міжнародний досвід підготовки лікарів, розроблено додаткову програму комунікативної компетентності, яку в 2018–2019 н. р. введено у навчальний план підготовки лікарів за спеціальністю «Медицина».

З метою покращання системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності у 2018 р. університетом розроблено та впроваджено систему онлайн-опитування студентів після завершення вивчення кожної дисципліни, так званий фіт-бек. Останнє дозволяє отримати більш ширшу інформацію про якість викладання дисципліни, читання лекцій, дотримання методики проведення занять, необхідність покращання матеріально-

технічного чи інформаційного забезпечення. За результатами фіт-беку коригували також освітні програми.

У звітному 2018 р. в університеті запроваджено новий програмний комплекс АСУ, який включає розклад занять, електронний журнал студента, навчальну картку студента, облік педагогічного навантаження тощо. Запровадження АСУ значно поєднало роботу навчального відділу, деканатів, відділу незалежного оцінювання знань студентів, кафедр.

Освітній процес в університеті забезпечують 57 кафедр. На виконання рішення вченої ради проведено реорганізацію кафедри філософії та суспільних дисциплін і на її основі створено кафедру педагогіки вищої школи та суспільних дисциплін. Останнє дозволить готувати докторів філософії за спеціальністю «Теорія і методика професійної освіти», які в подальшому будуть викладачами у медичних коледжах та інститутах.

Для приведення у відповідність до навчальних планів підготовки магістрів, де дисципліна «Нейрохірургія» входить до складу дисципліни «Хірургія, дитяча хірургія та нейрохірургія» курс нейрохірургії рішенням вченої ради приєднано до кафедри хірургії з урологією та малоінвазивною хірургією імені проф. Л. Я. Ковальчука та перейменовано кафедру отоларингології, офтальмології та нейрохірургії на кафедру отоларингології та офтальмології, а кафедру хірургії №1 з урологією та малоінвазивною хірургією імені професора Л. Я. Ковальчука – на кафедру хірургії №1 з урологією, малоінвазивною хірургією та нейрохірургією імені професора Л. Я. Ковальчука.

З метою покращання підготовки майбутніх лікарів на усіх клінічних кафедрах матеріали підготовки до практичних занять були доповнені даними вітчизняних та міжнародних клінічних протоколів та настанов.

Також у звітному навчальному році запроваджено нові форми проведення ректорських контрольних робіт при підготовці до складання ліцензійних інтегрованих іспитів. Для цього кафедри та деканати підготували на основі екзаменаційних буклетів «Крок», глибиною 10 років, базу тестових завдань, з яких у центрі тестування формувалися екзаменаційні білети. Останнє дозволило значно об'єктивізувати оцінку рівня знань студентів та проводити додаткову підготовку зі студентами групи ризику, внаслідок чого досягнуто зменшення кількості студентів, які не склали ліцензійних інтегрованих іспитів. У результаті студенти медичного факультету в 2018 р. склали «Крок-2» з результатом 79,5 %, стоматологічного факультету – 73,5 %, фармацевтичного факультету – 72,7 %. Важливо відмітити, що усі 100 % іноземних студентів склали «Крок-2. Загальна лікарська підготовка». За результатами складання «Крок-1. Загальна лікарська підготовка» іноземні студенти університету також показали найкращий результат в Україні, а студенти фармацевтичного факультету «Крок-1. Фармація» склали з показником 100 %, що також є найкращим результатом в Україні. Загалом результати складання у 2018 р. «Крок-1. Загальна лікарська підготовка» та «Крок-1. Стоматологія» є значно вищими від загальноукраїнського показника.

Реалізація рішення вченої ради університету щодо порядку допуску лікарів-інтернів до складання ліцензованого іспиту «Крок-3» дозволила досягти покращання результатів як за спеціальністю «Лікувальна справа», так і за спеціальністю «Стоматологія». Необхідно відмітити і роботу кафедр ННПО, які підготували та видали для підготовки до ліцензійного іспиту «Крок-3» навчальний посібник «Екстрена та невідкладна медична допомога».

За результатами складання іспиту «Крок-3. Загальна лікарська підготовка» та «Стоматологія» наш університет посів 2 місце в Україні за відсотком осіб, які не склали. Такі результати є значно кращими порівняно з показниками 2016–2017 н.р.

У звітному році студенти університету вибороли 22 призові місця на Всеукраїнських предметних олімпіадах. Серед призових місць 7 перших, 8 других і 7 третіх місця. Даний результат є найкращим серед усіх вищих медичних закладів України.

У 2018 році згідно з планом підвищення педагогічної кваліфікації курси пройшли 152 науково-педагогічні працівники, з них на медичному факультеті – 106 осіб, 22 – на стоматологічному, 12 – на фармацевтичному факультеті, 8 – на факультеті іноземних студентів, 4 – Навчально-наукового інституту післядипломної освіти. 54 викладачі університету пройшли курси стажування та спеціалізації в університетах та клініках Естонії, Польщі, Канади, Німеччини, Великобританії, Словаччини, Франції, Австрії, США, Об'єднаних Арабських Еміратів, Італії, Греції, Грузії.

Станом на 30 грудня 2018 р. в університеті курсами підвищення педагогічної кваліфікації та стажування охоплено 99,8 % професорсько-викладацького складу.

Враховуючи те, що визначення рівня знань англійської мови за професійним спрямуванням включено до складу Єдиного державного кваліфікаційного іспиту, в університеті у звітному році проведено значну роботу, спрямовану на забезпечення вивчення студентами англійської мови та покращання англійської мовної навчання.

На усіх факультетах організовано курси англійської мови для викладачів та студентів. Окремо сформовано англійські групи з українських студентів 1 і 2 курсів та у майбутньому планується така ж практика. Для викладачів університету адміністрація організувала курси англійської мови з підготовки до складання на міжнародний рівень володіння мовою B2. За результатами навчання 37 науково-педагогічних працівників університету отримали міжнародні сертифікати «Cambridge English» на рівень володіння англійською мовою B2. Усього в університеті працює 82 викладачі, які мають сертифікат про рівень володіння англійською мовою B2 і вище.

Водночас кафедра іноземних мов продовжує внутрішню сертифікацію викладачів на рівень знання англійської мови. Зокрема, станом на грудень 2018 р., сертифікованими є 67 % від усіх науково-педагогічних працівників університету.

У звітному році запроваджено ряд освітніх програм на післядипломній підготовці лікарів. Особливою популярністю користувалися короткотривалі

курси тематичного удосконалення, які проходили на базі Навчально-практичного центру симуляційного навчання з невідкладної допомоги, домедичної допомоги, серцево-легеневої реанімації.

У 2018 р. на базі міжкафедрального навчально-тренінгового центру симуляційного навчання було організовано сертифіковані курси: «Базова підтримка життя в умовах лікувального закладу», «Невідкладні стани в практиці лікаря-стоматолога», «Командна взаємодія в роботі бригади ЕМД», «Перший на місці події». Університетом за програмою курсів «Перший на місці події» за кошти державного бюджету підготовлено 400 курсантів (поліцейських та співробітників ДСНС). Сертифіковані викладачі університету за підтримки Європейської Ради Реанімації провели курси від Європейської Ради Реанімації: BLS (Базова підтримка життя), інструктор BLS, ALS (Спеціалізовані реанімаційні заходи).

Після модернізації та розширення навчального центру малоінвазивних оперативних технологій зростає кількість замовлень на курси тематичного удосконалення «Лапароскопічні та інші малоінвазивні технології в хірургії та урології».

Серед викладачів медичних коледжів та училищ користувалися популярністю курси тематичного удосконалення «Актуальні питання сучасного медсестринства», започатковані у звітному році. На кафедрах ННПО широко в освітньому процесі використовують технології дистанційного навчання.

Важливе значення у якісній підготовці лікарів займає практична підготовка, адже усі навички, які внесені у стандарт освітньої програми, студент має вміти бездоганно виконати на практиці. Відповідно до сучасних вимог стандартів освітньо-професійної програми, переглянуто матрикули практичних навичок, внесено зміни та доповнення, визначено окремо навички, які студент складатиме у центрі симуляційного навчання.

Для роботи з віртуальними програмами «Body Interact – clinical reasoning education», які вже другий рік поспіль використовують для вивчення клінічних ситуацій при невідкладних станах у внутрішніх хворобах та неврології, було закуплено та встановлено інтерактивні дошки та сенсорні столи.

Три сенсорні столи, оснащені програмним забезпеченням з препарування, вивчення синтопії, скелетотопії, голотопії використовують студенти та викладачі кафедри анатомії людини.

Симуляційний центр став основною базою для проведення об'єктивного структурованого клінічного іспиту (ОСКІ). У звітному році вперше під час ОСКІ застосовано методику дистанційного контролю за правильністю виконання студентами практичних навичок та їх оцінювання. Проведено великий обсяг роботи з удосконалення ОСКІ, на основі отриманого досвіду під час стажування викладачів у Польщі, Молдові та Грузії. Використовувану нами методику проведення ОСКІ, МОЗ України рекомендувало взяти за

основу однієї із складових єдиного державного кваліфікаційного іспиту для студентів 6 курсу зі спеціальності «Медицина».

Для розширення функціональні можливості міжкафедрального навчально-практичного центру симуляційного навчання у 2018 р. закуплено фантомів, тренажерів, медичного інвентарю, комп'ютерного обладнання, оргтехніки, меблів на суму 1 903 233,20 грн. Зокрема, придбано: манекен для навчання навичок евакуації і рятування Crash Kelly-STD; манекен для навчання навичок догляду пацієнта Nursing Kelly; фантом голови немовляти Head spl. ALS Baby SEBS; модуль рук та ніг з реалістичною артикуляцією для навчання і тренування спасіння і вивільнення в поєднанні з СЛР – RESCUE MODULE W/SOFTPACK RESUSCI ANNE; 4 навчальні зовнішні автоматичні дефібрилятори Prestan AED Ultra Trainer, фіксатор URRA'SPLINT – 3 розміри з сумкою; 4 фіксатори голови ФГ-01; складний повітряний мішок (тип Амбу) Cyclone rocket BVM; пояс SAM Pelvic Sling II; комп'ютери, відеосистеми, телевізори тощо.

У звітному році продовжували матеріально-технічно оснащувати кафедри, навчальні та наукових лабораторії сучасним лабораторним, комп'ютерним обладнанням, оргтехнікою.

Для забезпечення освітнього процесу в 2018 р. закуплено 132 комп'ютери, 12 ноутбуків, 2 сервери, 10 мультимедійних проекторів, 14 мультимедійних презентаторів, 16 багатофункціональних пристроїв, 8 принтерів, 3 сенсорні столи, 5 акустичних систем, 27 телевізорів, 48 відеокамер для мікроскопів тощо. Усього комп'ютерної техніки закуплено на суму 1 736 726,00 грн, а оргтехніки – на суму 1 484 041,14 грн. Загалом, оснащення кафедр і навчальних підрозділів тепер включає: 26 комп'ютерів-серверів і 1798 комп'ютерів-клієнтів. Мережеве та комутаційне обладнання повністю ґрунтується на оптиковолоконних технологіях зі швидкістю передачі даних до 1 Гбіт/с.

В університеті функціонують 35 комп'ютерних класів.

У звітному році закуплено лабораторного обладнання на суму 3 704 753,75 грн, медичного обладнання – на суму 4 922 854,30 грн, навчального інвентаря для підготовки бакалаврів і магістрів спеціальності 2. «Фізична терапія, ерготерапія».

За звітний період для покращання навчальної роботи теоретичних і клінічних кафедр та підрозділів університету придбано навчально-діагностичне обладнання, зокрема:

– на кафедру фармакогнозії з медичною ботанікою:
мембранний вакуумний насос хім. стійкий MPC 301 Z, моноблок ARTLINE Business S41,1014400191;

– на кафедру неврології: 6 Моноблоків «ARTLINE Business», 5 телевізорів «Romsat 43FK1810T2»;

- на кафедрі фізичної реабілітації, здоров'я людини та фізичного виховання: аплікатор малий соленоїд 30 см для BTL-5000/4000 Magnet, аплікатор подвійний диск для BTL-5000/4000 Magnet, бігову доріжку SportsArt (матричний світлодіодний дисплей), велотренажер горизонтальний SportsArt, LED Display, фізіотерапевтичний комплекс BTL-5000, оновлення гомілковостопного суглоба, фізіотерапевтичний прилад BTL-CPMotion K PRO;
- на кафедрі патологічної фізіології: 4 моноблоки «ARTLINE Business S4», 1 принтер Canon LBP6030, 1 Багатофункціональний пристрій «Canon Sensys MF231»;
- на кафедрі терапії і сімейної медицини: комплекс моніторингу електрокардіосигналів «КАРДІОСЕНС К»
- на кафедрі травматології та ортопедії з військово-польовою хірургією: 2 моноблоки «ARTLINE Business S41», 1 телевизор «Romsat 43FK1810T2»;
- на кафедрі хірургії № 2: апарат ЕХВЧ-200 «Надія-4» (електронний блок з педалью). Холодильник «CANDY CCTOS 482 WH, цифрову кольорову доплерівську ультразвукову систему S8 Exp в комплекті: датчик ультразвуковий ЗС-А;
- на кафедрі дитячих хвороб з дитячою хірургією: вимірювач артеріального тиску ВАТ 41-2, монітор електрокардіосигналів добовий SDM3, отоскоп PICCOLIGHT F.O. 2,5 V фіброоптичний, отоскоп PICCOLIGHT F.O. LED фіброоптичний, 3 стенди габаритним розміром з прозорими кишнями, що складається з 6-ти частин, 1 телевизор «Romsat 40FK1810T2», 1 термометр інфрачервоний «Gentle Temp 720 (Omron);
- на кафедрі клінічної імунології, алергології та загального догляду за хворими: багатофункціональний пристрій «Canon Sensys MF231», 3 моноблоки «ARTLINE Business S41», роутер «TP-LINK TL-WR840N»;
- на кафедрі загальної гігієни та екології: анемометр компактний ТМ-740, оксиметр з виносним електродом PDO-408, прилад для визначення молока «Mikotester Master ECO», термогігрометр (CO₂, RH, T) RS-232 AZ-77232, хлорметр водозахищений 6742, холодильники «NORD M 403», штатив лабораторний універсальний Бунзена;
- на кафедрі фармацевтичної хімії: 2 моноблоки «ARTLINE Business S41»;
- на кафедрі іноземних мов: принтер «Canon LBP6030»;
- на кафедрі фармації ННІ ПО: моноблок «ARTLINE Business S41»;

- на кафедрі управління та економіки фармації з технологією ліків: 2 моноблоки «ARTLINE Business S41», 6 стендів;
- на кафедрі гістології та ембріології: механізм вводу сцинтилятора (під конкретну модель ПЕМ), YAG-екран (сцинтилятор), фотоадаптер (C-mount), 2 світильники LED 600X600 універсал призм. розсіювач 36W;
- на кафедрі педагогіки вищої школи та суспільних дисциплін: політико-адміністративну карту Україна M1: 1 млн. картон, політичну карту світу M1: 22 млн. картон, 2 моноблоки «ARTLINE Business S41», телевізор «Romsat 43FK1810T2»;
- на кафедрі інфекційних хвороб: холодильник «BEKO TSE1262»;
- на кафедрі анатомії людини: інформаційний мультимедійний сенсорний стіл; 4 моноблоки «ARTLINE Business S41»;
- на кафедрі внутрішньої медицини № 2: жалюзі вертикальні, світильник ДВО 40W 60x60 5000K prismatic SL;
- на кафедрі акушерства та гінекології ННІ ПО: монітор пацієнта ЮМ 300-C-15, монітор фетальний BT-350 LED, стандартний, світлодіодний екран з батареєю, пульсоксиметр MD300K2;
- на кафедрі хірургічної стоматології: стенд з прозорими кишнями, багатофункціональний пристрій «Canon Sensys MF23»;
- на кафедрі онкології, променевої діагностики і терапії та радіаційної медицини: Switch PoE ZTP-ZP204,1, відеокамеру «HIKVISION DS-2CD2420F-I», відеореєстратор «HIKVISION DS-7104HQHI-K1», привід жорсткого диска 1Tb Purple;
- на кафедрі медичної біохімії: моноблок «ARTLINE Business S41», 3 термостати сухоповітряні TC-20, фотоколориметр КФК \ (в компл.), 2 центрифуги ОПн-3,02;
- на кафедрі медицини катастроф і військової медицини: багатофункціональний пристрій «Canon Sensys MF231», екран проєкційний 2 м. х 2 м. на тринозі, моноблок «ARTLINE Business S41»;
- на кафедрі стоматології ННІ: 3 моноблоки «ARTLINE Business» S41, стенд з прозорими кишнями та рамкою з алюмінієвого профілю, телевізор «Romsat 43FK1810T2»;
- на кафедрі української мови: 2 моноблоки «ARTLINE Business S41»;
- на кафедрі фармакології з клінічною фармакологією: моноблок «ARTLINE Business S41», проєктор «Acer P5230 (MR.JPH11.001)», шафу комунікаційну настінну;
- на кафедрі клінічної фармації: жалюзі вертикальні, 2 моноблоки «ARTLINE Business S41», шафу комунікаційну настінну;

- на кафедрі загальної хірургії: багатофункціональний пристрій «Canon Sensys MF231», відеокамеру «HIKVISION DS-2CD2420F-IW», монітор пацієнта ЮМ 300-I-15, 2 моноблоки «ARTLINE Business S41», презентер Logitech Wireless Presenter R400 , 4 пульсоксиметри BP-10M, шина пневматичну «МЕДИКА» для ноги довга TW6006N, шину пневматичну «МЕДИКА» для руки довга TW6003N;
- на кафедрі психіатрії, наркології та медичної психології: дзеркало 4 мм оброблене з кріпленням 600X400, 2 моноблоки «ARTLINE Business S41»;
- на кафедрі патологічної анатомії з секційним курсом та судовою медициною: Багатофункціональний пристрій «Canon Sensys MF231», свіч TP-LINK TL-SF1008D;
- на кафедрі хірургії ННІ: монітор пацієнта ЮМ 300-I-15, 1;
- на кафедрі функціональної і лабораторної діагностики: кабель пацієнта для холтерівського монітора EP-810, камертон медичний 512 Гц;
- на кафедрі фізіології з основами біоетики та біобезпеки: 3 динамометри кистьовий електронний ДМЕР-120, 2 молотки неврологічних цільнометал. (голка, щіточка), 2 моноблоки «ARTLINE Business S41», стартовий набір інструментів для визначення біотипу ясен (3 ручки, 12 насадок);
- на кафедрі акушерства і гінекології № 2: 2 моноблоки «ARTLINE Business S41»;
- на кафедрі дитячої стоматології: 2 моноблоки «ARTLINE Business S41», стенд з прозорими кишнями;
- на кафедрі хірургії № 1 з урологією та малоінвазивною хірургією імені проф. Л. Я. Ковальчука: пральна машина «ATLANT CMA 60C88-010», сушильна машина «BEKO DU 7111 PA»;
- на кафедрі невідкладної та екстреної медичної допомоги: жалюзі вертикальні, світильник «ДВО 40W 60x60 5000K prismatic SL»;
- на кафедрі пропедевтики внутрішньої медицини та фтизіатрії: комплекс моніторингу електрокардіосигналів «КАРДІОСЕНС К», 2 моноблоки «ARTLINE Business S41»;
- на кафедрі медичної інформатики: 15 моноблоків «ARTLINE Business S41», роутер «D-LINK DSR-250, 8xLAN (10/100), 1xWAN, 1xUSB»;
- на кафедрі педіатрії № 2: вимірювач артеріального тиску ВАТ 41-2, комплекс електрокардіографічний ECGpro (програмне забезпечення холтерівського моніторингу ЕКГ) та «Монітор холтерівський BS6930-3», 1 корпус світ. накл. люм. ЛПО 2x36 IP20 G13 LED;

- на кафедрі мікробіології, вірусології та імунології: пальник газовий Бунзена з регулюванням;
- на кафедрі медичної реабілітації: відеокамеру «HIKVISION DS-2CD2420F-I» (бж + карта пам'яті 32Гб), 4 динамометри кистьових ДК-140, 2 крокоміри HJ-321-E, 5 стетофонендоскопів типу Rapoport S-30, 5 тонометрів механічних «Microlife»;
- на кафедрі первинної медико-санітарної допомоги та загальної практики – сімейної медицини: 2 моноблоки «ARTLINE Business S41», жалюзі вертикальні Shantung, дзеркало 4 мм оброблене з кріпленням;
- на кафедрі оториноларингології, офтальмології та нейрохірургії: стіл АТ-20 офтальмологічний електричний;
- на кафедрі внутрішньої медицини № 2: моноблок «ARTLINE Business S41», ноутбук «Acer Aspire 3 A315-51-576E»;
- на кафедрі акушерства та гінекології № 1: багатофункціональний пристрій «Canon Sensys MF231», 2 моноблоки «ARTLINE Business S41»;
- на кафедрі внутрішньої медицини № 1: жалюзі вертикальні, моноблок «ARTLINE Business S41», ноутбук «Acer Aspire 3 A315-51-576E»;
- на кафедрі медичної фізики діагностичного та лікувального обладнання: клавіатуру A4TECH ,1, мишку A4TECH;
- на кафедрі терапевтичної стоматології : запаювальну машину Termoseal 25 см,1, кронштейн 13-27 2 коліна Logan Mercury 3 Vesa 100 x 100 до 20 кг Black, моноблок «ARTLINE Business S41», паровий стерилізатор «KRONOS B23 з ROSI», принтер «Canon LBP6030», таблиці 0,5 x 0,6 м;
- на кафедрі інфекційних хвороб з епідеміологією, шкірними та венеричними хворобами: ролети тканинні, холодильник «BEKO RDSA 240K 20W»;
- на кафедрі внутрішньої медицини № 3: жалюзі вертикальні, монітор електрокардіосигналів добовий SDM3;
- на кафедрі оперативної хірургії з топографічною анатомією: бойлер «Atlantic OPRO VM 080 D400-1M», дисектор, дзеркало печінкове (дитяче), 6 затискачів Більрота зігнутий, прямий; Кохера прямий, зігнутий, коловорот з набором фрез, ранорозширювач колоткового типу рейковий (дитячий).

Уже четвертий рік поспіль університет активно збільшує бібліотечний фонд навчальної літератури. За звітний період закуплено 9244 примірники навчальних підручників і посібників на суму 3 201 925,31 гривень. Серед закуплених книг 5486 примірників 57 назв підручників і навчальних посібників англійською мовою, що дозволило повністю забезпечити студентів англійськомовними підручниками.

Важливе значення в якійсній підготовці фахівців має добре налагоджена робота з внутрішнього забезпечення якості вищої освіти. Для цього у звітному році, відповідно до настанови з якості та з метою поліпшення якості управління освітнім процесом, в університеті запроваджено міжнародні стандарти ISO 9001:2015. На кожній кафедрі визначено відповідальних осіб, які отримали відповідну теоретичну підготовку, оновлено кафедральну документацію, удосконалено навчально-методичні комплекси.

Також, відповідно до вимог статті 16 Закону України «Про вищу освіту», в університеті у звітному році переглянуто освітні програми, внесено зміни та доповнення до них, проведено рейтингове оцінювання діяльності науково-педагогічних працівників.

На виконання вимог МОН України у звітному році уніфіковано форму додатка до диплома та академічної довідки. Усі випускники 2018 року отримали дипломи та «Додаток до диплома європейського зразка» DIPLOMA SUPPLEMENT.

Виховна робота

Відповідно до «Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді», реалізація основних завдань і принципів виховної роботи протягом 2018 р. здійснювалася за такими основними напрямками:

- національно-патріотичне виховання;
- інтелектуально-духовне виховання;
- моральне виховання, благодійна та волонтерська робота;
- художньо-естетичне виховання;
- здоровий спосіб життя;
- робота з іноземними студентами.

У центрі виховної роботи і культурного розвитку функціонує Інститут кураторів студентських академічних груп. Куратори впродовж навчального року проводили індивідуальну та групову організаційно-виховну та культурно-освітню роботу. Заходи, які проводились, спрямовані на відродження національної культури, вшанування здобутків провідних учених медичної галузі, видатних політичних діячів, пам'ятних університетських дат. Важливу роль у національно-патріотичному вихованні відіграють ознайомлення студентів із пам'ятками культури рідного краю. Куратори академічних груп студентів провели тематичні екскурсії у Тернопільський історико-меморіальний музей політичних в'язнів, Тернопільський обласний краєзнавчий музей та музей-садибу М. І. Пирогова у м. Вінниці.

З нагоди 204-ї річниці з дня народження видатного українського письменника Тараса Шевченка викладачі кафедри української мови та студенти першого курсу медичного факультету Тернопільського державного медичного університету імені І. Я. Горбачевського 12 березня 2018 р. організували культурно-мистецький захід. Творчий колектив ТДМУ

запропонував глядачам творчий вечір-концерт «Новий погляд на класика». Центр виховної роботи і культурного розвитку організував та провів поетичний марафон «ТДМУ читає Шевченка», який було висвітлено у міських ЗМІ.

До дня Всесвітнього дня вишиванки у нашому закладі відбувся флешмоб та конкурс світлин в українському національному одязі «ТДМУ у вишиванках».

При центрі виховної роботи і культурного розвитку почав діяти Клуб української мови та культури, в якому активно працюють викладачі кафедри української мови, педагогіки вищої школи та загальноосвітніх дисциплін, українські та іноземні студенти. Крім розмовних занять, покликаних вдосконалити комунікативні навички студентів-іноземців, проводяться майстер-класи з народних ремесел, зустрічі з митцями, екскурсії видатними та історичними місцями Тернополя.

У бібліотеці ТДМУ з 19 квітня 2018 р. почала діяти Мистецька галерея. Вона має змінну експозицію, збирає поціновувачів фотоарту, образотворчого та інших видів візуального мистецтва. Розпочав роботу галереї своєю виставкою Тернопільський художник Микола Пазізн. Наприкінці 2018 р. там відбувся благодійний конкурс-фотовиставка «Світ очима студентів».

18 жовтня 2018 р. з нагоди свят Покрови Пречистої Богородиці, 74-річчя створення УПА, Дня українського козацтва, Дня захисника України в університеті Центр виховної роботи та культурного розвитку організував благодійний ярмарок. Результатом спільних зусиль студентів і викладачів стало те, що загалом було виручено майже 16 тисяч гривень, які пішли на благодійні ініціативи.

З метою військово-патріотичного виховання студентської молоді й кращого розуміння медіаками сучасних подій в Україні студенти і викладачі університету взяли участь у зустрічі з Героєм України, учасником руху спротиву у Луганській області Володимиром Жемчужовим 15 листопада 2018 р., а також переглянули стрічку «Бранці Кремля».

ТДМУ активно долучається до загальноміських акцій вшанування пам'ятних дат, студенти і викладачі взяли участь у масовій ході до 100-річчя утворення ЗУНР 1 листопада 2018 р., в урочистій ході та покладанні квітів до пам'ятника Героям Небесної Сотні у День Гідності і Свободи 21 листопада 2018 р., у міських заходах вшанування жертв Голодомору 24 листопада 2018 р.

З метою формування у молоді поваги до історичного минулого українського народу, вшанування важливих дат в бібліотеці університету організовувались виставки «Пам'яті Героїв Крут», «Дзвони Чорнобиля», «Історія української писемності», «Героїчні сторінки визволення міста

Тернополя від фашистських загарбників», «До дня вшанування пам'яті Героїв Євромайдану».

З метою формування інтелектуально-духовних цінностей університеті декілька років тому був започаткований проект духовних зустрічей зі священниками. О. Ігор Драпак провів низку розмов зі студентами на теми, які гостро хвилюють майбутніх лікарів: евтаназії, трансплантації органів, переливання крові тощо.

Куратори груп серед студентів університету регулярно проводять бесіди щодо питань дотримання загальнолюдських моральних та духовних цінностей.

Напередодні Дня захисту дітей студенти провели просвітницьку акцію «Збережи життя ненародженій дитині», метою якої є привернення уваги суспільства до проблеми абортів та формування культури відповідального материнства і батьківства.

Викладачі та адміністрація взяли участь у прощі медичних працівників у Марійському духовному центрі у с. Зарваниця 26 червня 2018 р.

Успішною формою виховання є благодійна діяльність, до якої в університеті долучаються усі охочі. До числа волонтерів належать і викладачі, і понад тисяча студентів, у тому числі іноземці. Основні напрямки діяльності волонтерства ТДМУ – допомога бійцям АТО, соціально незахищеним верствам населення, дітям з обмеженими можливостями, дітям-сиротам, інструкторські курси з домедичної допомоги, проведення інформаційно-просвітницьких заходів щодо профілактики захворювань.

До Різдвяних свят хор університету запропонував оновлену програму, з якою також відвідав хоспіс. За час колядування вдалося зібрати понад 20 тисяч гривень, які спрямовано на благодійні цілі. З коштів, які зібрав хор університету під час колядування, на 5 тисяч гривень було придбано необхідну кількість ліків. Хор ТДМУ передав 5 тисяч гривень на лікування дванадцятирічній Оленці Петрас з багатодітної сім'ї.

Напередодні Воскресіння Христового студенти, завдяки допомозі адміністрації та профкому університету нашого університету, сформували тридцять великодніх кошиків для воїнів нульової лінії фронту.

З квітня 2018 року стартувала благодійна акція «Зробимо життя дітей щасливішим». Ініціатива виникла після відвідин навчально-виховного комплексу № 28 м. Тернополя, де під опікою вихователів перебувають діти з вадами мови, порушенням зору та незрячі, із затримкою психічного розвитку, зі зниженням можливостей інтелекту, зумовлених генетичними факторами.

Учасники волонтерського руху «Misericordia» та члени науково-краєзнавчої студії «Терполяни» підтримали загально університетську

благодійну акцію «Зробимо життя дітей щасливішим». Також волонтери відвідали Тернопільський навчально-реабілітаційний центр для дітей з вадами опорно-рухового апарату, що на вулиці Братів Бойчуків, 6, та навчально-виховний комплекс № 28, куди було закуплено необхідне обладнання.

Студенти університету, які є активними членами Тернопільського молодіжного осередку Всеукраїнської ради реанімації, 31 березня 2018 року з нагоди Дня зупинки кровотеч (National Stop the Bleed Day) організували в ТРЦ «Подolia» просвітницьку акцію з елементами відпрацювання практичних навичок.

ТДМУ долучився до місячника паліативної допомоги в Україні. На базі навчально-наукового інституту медсестринства створена школа волонтерства з можливістю проходження практики у хоспісі.

Сьомий рік поспіль Товариство «Червоного Хреста» в Тернопільській області разом із ТДМУ проводять акцію «Квітка добра та милосердя». Студенти-волонтери вимірювали артеріальний тиск та рівень цукру всім бажаючим, надавали консультації щодо ведення здорового способу життя.

З нагоди Всесвітнього Дня імунітету 1 березня 2018 р. студенти з тематичними лекціями побували у міських школах.

З нагоди Всесвітнього дня боротьби з туберкульозом 24 березня 2018 р. здійснено профілактичну роботу серед населення та у школах.

Під час Міжнародного тижня вакцинації викладачі кафедри педіатрії № 2 спільно з українськими та іноземними студентами проводили акції для містян, поширювали інформаційні матеріали.

На базі кафедри медицини катастроф та військової медицини молодіжним осередком Всеукраїнської ради реанімації та екстреної медичної допомоги спільно з ТДМУ реалізовується проект «Я можу врятувати життя».

З ініціативи кафедри іноземних мов студенти відвідали Петриківський обласний геріатричний пансіонат. Благодійну акцію було приурочено до Дня матері. Таку акцію кафедра організовує не вперше. Вона спрямована на те, щоб самотні люди, які проживають в пансіонаті, відчули увагу до себе і нашу спільну допомогу.

Студенти та викладачі всіх кафедр університету активно долучилися до заходів, присвячених дню Святого Миколая. У рамках акції «Миколай про тебе не забуде» в університеті відбувся збір подарунків для дітей тернополян з малозабезпечених сімей. Також до дня Святого Миколая хор ТДМУ та студенти-волонтери відвідали хоспіс з подарунками та святковим концертом.

Студенти-волонтери у грудні 2018 р. брали участь у міській акції «Фабрика Святого Миколая» для допомоги малозабезпеченим сім'ям.

Під патронатом університету перебуває «Дім милосердя» у м. Чорткові Тернопільської області. Викладачі кафедри психіатрії, наркології та медичної психології відвідали благодійну організацію «Дім милосердя» у м. Чорткові, з якою укладено угоду про співпрацю. До складу волонтерської групи увійшли лікарі-інтерни й студенти ТДМУ.

У Всесвітній день психічного здоров'я, 10 жовтня 2018 р., кафедра психіатрії, наркології та медичної психології організувала благодійну акцію зі збору коштів для «Дому милосердя». Упродовж двох днів волонтерами було зібрано близько 21400 гривень. На отримані кошти організатори закупили необхідні медикаменти, засоби гігієни, іграшки, фрукти та солодощі для дітей і під час поїздки у м. Чортків передали потребуючим.

Важливою складовою виховної роботи із студентами є громадсько-правове виховання. З метою підвищення моральності, запобігання проявам екстремізму, ксенофобії, расової та етнічної нетерпимості в українському суспільстві в університеті проведено інформаційно-просвітницькі виховні години, круглі столи, семінари, зустрічі з працівниками правоохоронних органів з питань правової культури. Кафедрою педагогіки вищої школи та суспільних дисциплін проведено Тиждень права, організовано зустрічі з правоохоронцями на тему запобігання торгівлі людьми.

Постійно значна увага в університеті звертається на художньо-естетичне виховання студентів. Реалізація творчого потенціалу молоді здійснюється у гуртках художньої самодіяльності вокального, театрального та танцювального спрямувань. За участю колективів художньої самодіяльності проводяться святкові концерти, присвячені різним знаменним датам.

Театральна студія «Арт-Драма» представила дві нові прем'єри – комедії «Граємо у дружню сім'ю, або вечеря по-французьки» та «У всьому винен гороскоп». Викладачі університету разом зі студентами відвідували вистави та концерти в Тернопільському академічному обласному драматичному театрі імені Т. Г. Шевченка, Тернопільській обласній філармонії, виставки митців у Тернопільському обласному художньому музеї та інші культурно-мистецькі заходи.

Неймовірне свято краси, грації, талантів і юності відбулося 12 квітня 2018 р. під час конкурсу «СтудМіс ТДМУ-2018». Корону переможниці одягнула Катерина Бігуняк.

Почало діяти студентське телебачення ТДМУ «OUTLook». І тепер наші студенти можуть спробувати себе як режисери, оператори та ведучі. Частину заходів завдяки їхнім зусиллям можна було переглядати онлайн. Творчу, різнобічно обдаровану молодь ТДМУ об'єднують такі заходи як Літературно-музичні вечори «Темрява» та «Миля», вечір акустичної музики «Ну що,

посидимо?», вечори кіно ТДМУ. Напередодні Великодніх свят відбувся черговий чемпіонат з гри «Що? Де? Коли?».

До Дня української писемності та мови започатковано флешмоб «Читай українською». Викладачі та студенти рекомендують до читання книги українською мовою. Свято у вигляді українських народних вечорниць 29 листопада 2018 р. організували студенти університету. У сценічній композиції «Весілля» було відтворено українські звичаї і обряди. Після вистави усі бажаючі мали можливість взяти участь у традиційних забавах, які були на Андріївських вечорницях. Окрім того, організатори дійства влаштували майстер-клас з народних українських танців і пригощали гостей солодощами та варениками.

У грудні 2018 р. у щорічному Всеукраїнському фестивалі-конкурсі мистецтв студентів-медиків та лікувальних установ «Ліра Гіппократа – 2018», який відбувся у Києві й проводиться Міністерством охорони здоров'я України, Міністерством освіти і науки України, творчою спілкою «Асоціація діячів естрадного мистецтва України», Національною радіокомпанією України, Національною телекомпанією України брала участь та виборола 1 місце студентка стоматологічного факультету Христина Врублевська.

У рамках Декади відкритих дверей у читальній залі бібліотеки університету відбулися творчі вечори, зустрічі з визначними особистостями нашого краю та України, зокрема з дочкою та популяризаторкою творчості батька – тернопільського письменника-шістдесятника Василя Ярмуша – Мирославою Ярмуш, яка багатьом відома своєю благодійною діяльністю. Вона презентувала фільм про поета і книги дитячих віршів. Студенти купили книги, щоб подарувати дітям з малозабезпечених сімей.

З метою пропагування здорового способу життя за ініціативи органів студентського самоврядування та сприяння кафедри фізичної реабілітації, здоров'я людини та фізичного виховання у 2018 р. проведено чемпіонати з футзалу, настільного тенісу, баскетболу, армрестлінгу на «Кубок ректора».

17–19 квітня 2018 р. відбувся турнір з настільного тенісу в рамках II Відкритої Універсіади Тернополя. Команда ТДМУ увійшли в п'ятірку кращих.

У ТДМУ діє лицарський клуб «Золота шпора», студенти-учасники якого практикуються у лицарських боях та брали участь у міжнародних змаганнях із середньовічного бою «Битва націй», які відбувались з 3 по 8 травня 2018 р. в Кастелло Санта Севере в Італії, та перемогли у кількох номінаціях.

Жіноча команда з волейболу у березні 2018 р. взяла участь у II Відкритій універсіаді Тернополя, яку організували управління у справах сім'ї, молодіжної політики і спорту Тернопільської міської ради та Тернопільського

обласного відділення (філії) Комітету з фізичного виховання та спорту МОН України та другий рік поспіль посіла 3 місце

У цих змаганнях збірна команда університету з плавання вперше виборола друге загальнокомандне місце серед шести команд вищих навчальних закладах Тернополя. Можемо пишатися збіркою з шахів – 1 місце, збіркою з армспорту – 1 місце,

Задля популяризації фізичної культури та здорового способу життя відкрито новий тренажерний зал.

1 червня 2018 р. об 11.00 в усіх регіонах України на центральних вулицях міст, селищ, паркових зонах, стадіонах та інших місцях відбувся Всеукраїнський забіг «Зелена миля 2018». Представники університету організували цей захід на центральному стадіоні Тернополя. Студенти та викладачі також долучилися до міської благодійної акції «Біжи заради тих, хто не може», яка відбувалася восени 2018 року. З метою відзначення кращих студентів та стимулювання студентських ініціатив у 2018 р. відбувся конкурс «Кращий студент ТДМУ» у таких номінаціях: «За відмінні успіхи у навчанні», «За вагомі досягнення в науковій роботі», «За активну громадянську позицію», «За вагомі досягнення в розвитку культури», «За вагомі досягнення у спорті», «За активну волонтерську діяльність».

Важливе значення та всебічна підтримка, згідно з Законом України «Про вищу освіту», в університеті надається студентському самоврядуванню. Його діяльність спрямована на забезпечення й захист прав та інтересів студентів; сприяння навчальній, науковій та творчій діяльності студентів; сприяння у створенні необхідних умов для проживання і відпочинку студентів; створення різноманітних студентських гуртків, товариств, об'єднань, клубів за інтересами; організація співробітництва зі студентами інших вищих навчальних закладів освіти і молодіжними організаціями.

Студентське самоврядування є невід'ємною частиною громадського самоврядування ТДМУ. Студентське самоврядування здійснюється студентами, яких обирають шляхом прямого таємного голосування. У своїй діяльності органи студентського самоврядування керуються Законом України «Про вищу освіту», статутом ТДМУ та Положенням про студентське самоврядування ТДМУ. Представницькі, виконавчі та контрольно-ревізійні органи студентського самоврядування обираються строком на один рік.

В університеті забезпечено належні умови для діяльності органів студентського самоврядування. Фінансовою основою студентського самоврядування є кошти, визначені вченою радою ТДМУ в розмірі 0,5 відсотка власних надходжень, отриманих від основної діяльності. Щомісячно проводяться зустрічі ректора та адміністрації університету із членами

студентського самоврядування. Під час цих зустрічей здійснюються аналіз та оцінка ключових питань навчального процесу та соціальних аспектів життя студентів.

Запроваджене on-line-консультування студентів співробітниками деканатів, юридичного відділу, відділу сприяння працевлаштуванню випускників та зворотний on-line-зв'язок з ректором університету. Члени студентської ради беруть активну участь у міжнародних та всеукраїнських форумах, засіданнях круглих столів з питань молодіжної політики, залучають студентів усіх факультетів до міських, обласних та всеукраїнських конкурсів.

Студенти-іноземці активно долучаються до усіх заходів університету. Для них у закладі створені рівноцінні умови для розвитку творчого, духовного, інтелектуального потенціалу. У квітні 2018 р. в університеті відбувся спортивний фестиваль, який цього року організувала Асоціація студентів Нігерії. Минулоріч ініціаторами подібного заходу були представники Асоціації студентів Індії.

Силами іноземних студентів, разом із українськими, було проведено благодійний ярмарок «Кухні народів світу», який відбувся 3 травня 2018 р. у внутрішньому дворіку адміністративного корпусу ТДМУ. Свої національні страви всім бажаючим за символічну суму пропонували студенти України, Єгипту, Ємену, Намібії, Польщі, Нігерії та Індії.

Тернопільський центр духовного розвитку спільно з ТДМУ 21 червня 2018 р. організували низку заходів з нагоди Міжнародного дня йоги. У внутрішньому дворіку ТДМУ було висаджено 20 кущів троянд з наміром зробити цей світ красивішим.

Іноземні студенти створили об'єднання «Each One Help One» з метою допомагати один одному, особливо тим студентам, які через життєві обставини потрапили в кризову ситуацію (втрата батьків, проблеми з особистим здоров'ям чи здоров'ям рідних, непередбачувані події в їх країнах). Молоді люди створили грошовий фонд взаємопідтримки. Водночас вони ухвалили рішення, що 30 % від надходжень будуть спрямовувати на благодійні проекти. Під своє шефство студенти взяли маленьких пацієнтів відділення інтенсивної терапії новонароджених обласної дитячої лікарні.

Студенти стоматологічного факультету Тернопільського державного медичного університету у жовтні 2018 р. започаткували цикл акцій «Здорові зуби – здоровий організм». Вони побували на уроці «Основи здоров'я» у школі-лицей № 2. м. Тернополя Майбутні стоматологи третього курсу разом з викладачем Ангеліною Серватович спілкувалися з учнями про те, як правильно доглядати за ротовою порожниною і зубами. Студенти і їх наставниця планують в подальшому провести ще декілька таких акцій.

Студентський парламент університету започаткував проект «Міжнародний Святий Миколай», головна мета якого полягає у тому, щоб налагодити тіснішу комунікацію між українськими та іноземними студентами. Окрім того, завданням проекту є ознайомлення представників інших країн з традиціями, які є в Україні з нагоди дня Святого Миколая.

Представники Асоціації студентів Польщі вирішили зробити для дітей-сиріт день Святого Миколая яскравим на емоції та щедрим на подарунки. Упродовж двох днів – 3–4 грудня 2018 р. – команда активістів збирала кошти та солодоші для вихованців дитячого будинку «Малятко» та підопічних Центру соціально-психологічної реабілітації дітей. Для потреб діток з «Малятка» польські студенти придбали підгузки, засоби гігієни, іграшки, таблиці для писання та інше. Все це вони 14 грудня 2018 р. передали керівництву та адміністрації закладу.

Цього ж дня студенти побували і в Центрі соціально-психологічної реабілітації дітей. Вони підготували для вихованців центру 31 подарунок, куди увійшли солодоші, соки та інше. Майбутні медики отримали можливість поспілкуватися з дітьми, зіграти з ними в ігри.

Студенти брали участь у відкритому студентському пісенному фестивалі-конкурсі «Окрилені піснею», який традиційно організовує Тернопільський національний педагогічний університет імені В. Гнатюка. Цього разу ТДМУ представляв польський студент Хуберт Мікоша.

Українсько-індійський клуб співдружності «Санскриті» за підтримки ТДМУ започаткував проект «Міст взаєморозуміння» для іноземних студентів першого курсу, які приїхали на навчання з Індії. Головна мета полягає в адаптації новоприбулих молодих людей до України і ментальності українців, вивчення культурних особливостей представників інших країн і наших громадян зокрема. Цей проект покликаний допомогти знайти індійцям друзів серед українців, краще розуміти один одного і знаходити спільні теми для спілкування, співпраці.

З нагоди Міжнародного дня студентів декілька років поспіль у Тернопільському державному медичному університеті представники інших країн, які здобувають тут вищу освіту, влаштовують свято музики, танців і пісень. Цьогоріч 26 листопада було відзначено тих, хто мав високі показники в навчанні, участі в олімпіадах, волонтерській роботі.

Упродовж кількох років доброю традицією для Асоціації студентів Нігерії, яка діє в Тернопільському державному медичному університеті, є відзначення кращих студентів року. Попередньо члени асоціації проводять рейтингове голосування серед своїх земляків щодо того, хто був найкращим другом, хто мав високі результати в спорті та іншому.

7 листопада 2018 р. в Тернополі індійські студенти, яких у лише в ТДМУ є 548 осіб, відзначили фестиваль Дівалі. Сьогодні це одна з найбільших національних обшин нашого університету.

У Тернопільському медичному університеті навчається 1706 іноземців з 58 країн світу. Студенти адаптовуються до нашого соціокультурного простору за допомогою благодійних справ і волонтерської діяльності. Волонтери руху «MISERICORDIA» активно допомагають учням Лозівської загальноосвітньої школи у вивченні іноземних мов. Заняття відбуваються щосуботи і тривають майже дві години. Студенти з Польщі допомагають у вивченні польської мови, а студенти зі США, Ірландії, Німеччини, Нігерії, Ганни, Конго, Малаві, Єгипту, Тунісу, Кенії, Намібії, Ліберії, Сирії, Кувейту, ОАЕ, Індії та Пакистану допомагають у вивченні англійської мови.

Лікувально-профілактична робота

Лікувальна робота працівників нашого університету виконується на 35 клінічних кафедрах університету, які розміщені на базах 19 лікувально-профілактичних закладів обласного та міського підпорядкування Тернопільської області, а також міста Рівне.

Загальна кількість ліжкового фонду у 2018 році склала 4952 ліжок, проти 4765 ліжок у 2017 р. (збільшилося на 187 ліжок).

20 працівників нашого університету входять до складу груп головних експертів структурних підрозділів і питань охорони здоров'я Тернопільської обласної державної адміністрації та відділу охорони здоров'я та медичного забезпечення Тернопільської міської ради, а академік НАМН України, завідувач кафедри інфекційних хвороб з шкірними та венеричними хворобами доктор медичних наук, професор Андрейчин М. А. – голова асоціації інфекціоністів України.

На клінічних кафедрах університету працюють 376 викладачів з них 65 професорів, 189 доцентів, 120 асистентів. Серед викладачів кафедр 57 % мають «Вищу» кваліфікаційну категорію, 13 % – «Першу», 12% – «Другу», 18% – не мають категорії, переважно це викладачі стоматологічного факультету, яким для отримання категорії не вистачає лікувального стажу.

Працівниками клінічних кафедр за 2018 р. у поліклініках прийнято 52868 хворих, у стаціонарних відділах проліковано 17987 пацієнтів, проконсультовано на клінічних базах 58450 хворих, на інших базах 5278 пацієнтів. У хірургічних клініках виконано 6274 операції, асистенцій 1907.

У 2018 р. 68 викладачів нашого університету взяли участь у міжнародних клінічних конференціях, симпозіумах, майстер-класах у Польщі, Фінляндії, Естонії, Португалії, Іспанії, Великобританії, Нідерландах, Канаді, Грузії, Данії, Франції, Італії, Німеччині, Чехії, Австрії, Словаччині, Молдові, США, Греції, Ізраїль, Китаї, Індії у 22 країнах світу.

10 викладачів клінічних кафедр пройшли курси стажування та спеціалізації у клініках США, Італії, Польщі, Словаччини, Франції, Канади.

За звітний період для роботи клінічних кафедр придбано навчально-діагностичного та медичного обладнання на суму 4 922 854,30 грн.

Для клінічної бази у Більче-Золотецькій фізіотерапевтичній лікарні реабілітації придбано навчально-медичне обладнання: аплікатор малий соленоїд, аплікатор подвійний диск для VTL, бігова доріжка, велотренажер горизонтальний, поручні для доріжки, фізіотерапевтичний комплекс.

У 2018 р. підписано угоди про співпрацю між Тернопільським державним медичним університетом та:

- обласною клінічною лікарнею ім. О. Ф. Гербачевського» Житомирської обласної ради та ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України» метою договору є створення на базі Обласної клінічної лікарні ім. О. Ф. Гербачевського Житомирської обласної ради філії кафедр хірургії ННІ ПО, терапії і сімейної медицини ННІ ПО, акушерства та гінекології ННІ ПО;
- благодійною організацією «Дім милосердя»;
- Волинським обласним управлінням лісового та мисливського господарства, Управлінням охорони здоров'я Волинської обласної державної адміністрації, предметом цього договору є обстеження дорослих та дітей Волинської області з груп ризику на Лайм-Бореліоз;
- Чернігівським обласним управлінням лісового та мисливського господарства, Управлінням охорони здоров'я Чернігівської обласної державної адміністрації, предметом цього договору є обстеження дорослих та дітей Чернігівської області з груп ризику на Лайм-Бореліоз;
- Чернівецьким обласним управлінням лісового та мисливського господарства, Управлінням охорони здоров'я Чернівецької обласної державної адміністрації предметом цього договору є обстеження дорослих та дітей Чернівецької області з груп ризику на Лайм-Бореліоз;
- клінікою відновного лікування імені проф. Козявкіна В. І. з метою проведення наукових досліджень, розробок ефективних методів профілактики, діагностики, лікування і реабілітації хворих;
- поновлені угоди про співпрацю між університетом та Тернопільською університетською лікарнею, Тернопільським обласним клінічним перинатальним центром «Мати і дитина», Тернопільським обласним клінічним онкологічним диспансером, Центром екстреної медичної допомоги та медицини катастроф, Тернопільським обласним клінічним шкірно-венерологічним диспансером, Більче-Золотецькою обласною фізіотерапевтичною лікарнею реабілітації, Заліщицьким обласним комунальним госпіталем інвалідів війни та реабілітованих, ТОВ «Клініка професора С. Хміля», Тернопільським районним територіальним медичним об'єднанням, КНП «Міська лікарня №3» Тернопільської міської ради.

З 2018 р. працює Школа цукрового діабету в Тернопільській обласній дитячій лікарні. Тут відбуваються зустрічі у форматі інтерактивної гри, де

кожна дитина має змогу проявити свою кмітливість та знання з методів самоконтролю та лікування захворювання.

Створено наукову лабораторію з вивчення Лайм-Бореліозу.

У звітному році продовжено співпрацю з благодійним фондом «Дар життя» та Тернопільським державним медичним університетом щодо надання медичної допомоги дітям Тернопільської області викладачами університету педіатричного профілю. У 2018 р. були здійснені виїзди до Теремовлянського та Гусятинського районів області, під час яких проведено консультування хворих. (м. Теремовля оглянуто 130 дітей (від 3 до 17 років), у с. Увисла Гусятинського району оглянуто 65 дітей віком від 0 до 18 років). У 2018 р. здійснено виїзд у м. Теремовля у школу-інтернат для слабозорих дітей – оглянуто 110 дітей.

Між університетом, благодійною організацією «Дім милосердя», Бучацькою Єпархією Української греко-католицької церкви було укладено угоду про співпрацю. Представники адміністрації та студенти мали змогу детальніше ознайомитися з роботою вищезгаданого громадського об'єднання і визначити напрямки подальшого співробітництва. Під опікою «Дому милосердя» перебувають діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування. Одним з напрямків є обстеження і консультування дітей висококваліфікованим фахівцями – педіатрами та психіатрами ТДМУ.

30 жовтня 2018 р. викладачі кафедри психіатрії, наркології та медичної психології відвідали благодійну організацію «Дім милосердя» у м. Чорткові. До складу волонтерської групи увійшли лікарі-інтерни й студенти ТДМУ. Упродовж двох днів волонтерами було зібрано близько 21400 гривень. На отримані кошти організатори закупили необхідні медикаменти, засоби гігієни, іграшки, фрукти та солодощі для дітей і під час поїздки у Чортків передали потребуючим.

У листопаді 2018 р. у «Домі милосердя» для дітей відбувся «Урок здоров'я», який провели студенти стоматологічного факультету університету. Студенти у формі театралізованого дійства розповіли про те, як правильно доглядати за зубами та зміцнити здоров'я в цілому, а на завершення вручили кожній дитині зубну пасту та щітку.

Постановою Кабінету Міністрів України № 940 від 14 грудня 2016 р. стоматологічний відділ Університетської клініки внесено до переліку закладів охорони здоров'я, що забезпечують виконання загальнодержавних функцій.

За звітний період у стоматологічному відділі всього проведено 1593 огляди, з них 18 – учасники АТО та 254 дитини. Проведено 717 прицільних рентгенограм та 735 ортопантомографій.

За звітний рік співробітниками клінічних кафедр запроваджено більше 100 нових методик діагностики та лікування різноманітних захворювань та патологічних станів.

Результати наукової та практичної діяльності клінічних кафедр підведені на 9 Всеукраїнських та регіональних науково-практичних конференціях.

25–26 січня 2018 р. на базі Тернопільського державного медичного університету та Тернопільського обласного клінічного онкологічного диспансеру за участі Євро-Азійської асоціації захворювань молочної залози відбувся Міжнародний майстер-клас «Рак молочної залози. Хірургічне лікування» за участю хірургів-маммологів з Італії та лікарів-онкологів з Грузії.

В університеті продовжувала роботу лабораторія полімеразно-ланцюгової реакції та міжкафедральна клінічна лабораторія. У 2018 році у МКЛ проведено 23 540 обстежень, а в лабораторії ПЛР-діагностики 3960 досліджень.

Продовжували працювати навчально-практичні центри первинної медико-санітарної допомоги. У центрах прийнято 578 амбулаторних хворих – 298 первинно, 280 повторно. Проводилися щоденні дворові обходи.

В університеті з 31 жовтня 2006 р. працює курс малоінвазивних технологій та хірургічних дисциплін. У 2018 р. тематичні цикли вдосконалення з малоінвазивних технологій пройшли спеціалізацію та підвищили свою кваліфікацію з цього фаху 78 курсантів з різних куточків України.

Міжнародна діяльність

Завдяки активній міжнародній співпраці з навчальними та науково-дослідними закладами, а також закладами охорони здоров'я з усього світу ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України» підтримує та заохочує ідею подальшого розвитку міжнародного партнерства з метою інтеграції в міжнародну академічну спільноту, що дає можливість для реалізації низки міжнародних проектів та участі представників університету у програмах академічних обмінів викладачів та студентів.

Тернопільський державний медичний університет є членом Європейської асоціації університетів (EUA). У межах асоціації здійснюється співпраця та обмін інформацією, а також проведення спільних дослідницьких проектів.

У своїй діяльності ТДМУ керується основними засадами та принципами, викладеними у Великій Хартії Університетів (Magna Charta Universitatum), відзначаючи найважливіші цінності університетських традицій і сприяючи тісним зв'язкам між університетами Європи.

Стратегічною метою університету є інтеграція в міжнародну академічну спільноту та сприяння співпраці між університетом та зарубіжними навчальними та науково-дослідними закладами, а також закладами охорони здоров'я. Така співпраця дає можливість для ознайомлення з новітніми досягненнями у сфері медичної освіти та практичної охорони здоров'я шляхом реалізації програм фахових стажувань викладачів ТДМУ на навчально-клінічних базах університетів-партнерів, проведення спільних

наукових форумів, а також здійснення академічних обмінів викладачами та студентами.

На сьогодні ТДМУ співпрацює із 69 закордонними партнерами: вищими медичними освітніми закладами та закладами практичної охорони здоров'я з 27 країн світу.

З року в рік кількість закордонних партнерів університету зростає. Лише у 2018 р. підписано 12 Угод про міжнародну співпрацю (Додаток 1).

Впродовж 2018 р. було здійснено 96 закордонних відряджень 110 працівників університету (Додаток 2), з них:

- з метою участі в міжнародних наукових і освітніх форумах та конференціях – 44 відрядження, 37 працівників;
- з метою читання курсу лекцій в іноземних ВНЗ – 5 відряджень, 5 працівників;
- з метою налагодження міжнародної співпраці – 13 відряджень, 14 працівників.

Щороку відбуваються стажування викладачів ТДМУ на навчально-клінічних базах Європейських і світових університетів. У 2018 р. такі стажування здійснили 50 працівників ТДМУ (34 відрядження).

Університет активно бере участь у Міжнародних грантових програмах.

Так, стажування у рамках програми Erasmus+ Staff Mobility for Training тривалістю від 3 до 5 місяців в Університеті Поля Сабатьє (Тулуза, Франція) здійснили 5 працівників університету:

Лой Галина Ярославівна – аспірант кафедри фармакології із клінічною фармакологією;

Максів Христина Ярославівна – аспірант кафедри функціональної і лабораторної діагностики;

Вонс Богдана Володимирівна – аспірант кафедри управління та економіки фармації з технологією ліків;

Монастирська Марія Сергіївна – клінічний ординатор кафедри хірургії навчально-наукового інституту післядипломної освіти;

Крамар Соломія Богданівна – старший викладач кафедри гістології та ембріології;

У рамках програми Erasmus+ тривалістю 5 місяців у Вищій школі імені Папи Івана Павла II навчалась студентка ННІ медсестринства Здирко Ольга.

У рамках програми Erasmus + Staff Mobility for Teaching 3 викладачів ТДМУ читали лекції в європейських вищих навчальних закладах:

- Завідувач кафедри внутрішньої медицини № 2 проф. Сміян Світлана Іванівна у Вроцлавському медичному університеті (Вроцлав, Польща)⁴

- Доцент кафедри фармакології та клінічної фармакології Шевчук Оксана Олегівна в Університеті Арістотеля в Салоніках (Салоніки, Греція);
- Асистент кафедри клінічної імунології, алергології та загального догляду за хворими Креховська-Лепявко Ольга Миколаївна у Вищій Школі імені Папи Івана Павла II в Бялій Підлясці (Біла Підляска, Польща).

У 2018 р. Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського у складі консорціуму європейських університетів здобув перемогу в конкурсі Erasmus+ з проектом «Інноваційна реабілітаційна освіта – запровадження в Україні нових магістерських програм».

У рамках програми Erasmus + Key Action 2 – Capacity Building спільно з медичними університетами Португалії, Вірменії, Грузії здійснюватиметься проект «СейфМед» – Basic Clinical Skills for Patient Safety Improvement in Medical Education (SAFEMED);

У рамках програми Erasmus+ Key Action 1 – Learning Mobility of Individuals розпочато співпрацю 5 закордонними університетами:

- Університетом Арістотеля в Салоніках (Салоніки, Греція);
- Вроцлавським медичним університетом (Вроцлав, Польща);
- Вищою Школою імені Папи Івана Павла II в Бялій Підлясці (Біла Підляска, Польща);
- Вищою школою безпеки в Познані (Познань, Польща);
- Університетом Ондокуз Маюс (Туреччина).

З метою досягнення міжнародного співставлення освітніх стандартів, залучення іноземного інтелектуального потенціалу на основі двосторонніх та багатосторонніх угод між українськими та закордонними партнерськими навчальними закладами, встановлення внутрішніх та зовнішніх інтеграційних в'язків в університеті активно здійснюється програма «visiting professor».

У 2018 р. для читання лекцій та проведення майстер-класів було запрошено 18 фахівців з провідних університетів Європи, Азії, США і Канади:

- проф. Хусейн І. Ель-Саббах – Університет Мансури (Єгипет);
- проф. Войцех Барг – Вроцлавський медичний університет (Польща);
- д-р Елізабет Берджес-Пінто – університет MacEwan (Едмонтон, Канада)
- Христина Шумка – університет MacEwan (Едмонтон, Канада)
- д-р. Ніязі Чакмак – Європейське відділення ВООЗ (Копенгаген, Данія);
- проф. Ніколіно Амброзіно – Університет у Пізі (Італія);
- д-р Ельжбета Пушчінська – Інститут туберкульозу та легеневих захворювань (Варшава, Польща);
- проф. Павел Слівінські – Інститут туберкульозу та легеневих захворювань (Варшава, Польща);

- проф. Іраклі Кохреїдзе – віце-ректор Тбіліського державного медичного університету; керівник онкологічного напрямку Університетської клініки Тбіліського державного медичного університету (Тбілісі, Грузія);
- проф. Стефано Зурріда – віце-президент Євро-Азійської асоціації захворювань молочної залози «Eurama»; професор загальної хірургії школи медицини Міланського університету (Мілан, Італія); професор Європейської школи онкології;
- д-р Андреа Спано – директор відділу онкопластики Міланського національного інституту раку (Мілан, Італія);
- д-р Ріккардо Джованацці – директор Відділу грудної залози клініки Сан-Джерардо; професор Університету Мілано-Біокка (Монца, Італія);
- проф. Джанкарло Прунері – директор департаменту патології Фонду IRCCS Національного інституту раку;
- Рената Блеха – директор навчально-реабілітаційного центру для дітей в м. Живец (Польща);
- д-р Анна Павлак – керівник відділу реабілітації навчально-реабілітаційного центру для дітей в м. Живец (Польща);
- д-р Анна Сермет – реабілітолог навчально-реабілітаційного центру для дітей в м. Живец (Польща);
- д-р Габі Фельдман – науковий співробітник Інституту досліджень з міжнародної допомоги Університету Аккону (Берлін, Німеччина);
- магістр Ебру Алтінтоп – науковий співробітник Інституту досліджень з міжнародної допомоги Університету Аккону (Берлін, Німеччина).

Триває започаткована у 2013 р. програма міжнародних студентських обмінів, метою якої є розширення академічної мобільності студентів, покращення якості вищої освіти, підвищення ефективності наукових досліджень, зростання конкурентоздатності випускників вищих навчальних закладів на українському та міжнародному ринках освітніх послуг та праці. Підписано Додаток до Угоди про співпрацю між ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України» (м. Тернопіль, Україна) та Вроцлавським медичним університетом (м. Вроцлав, Польща) про академічну мобільність студентів.

У рамках започаткованої програми міжнародних студентських обмінів та згідно з підписаною двосторонньою угодою про співпрацю для навчання на теоретичних і клінічних базах Вроцлавського медичного університету (Польща) у 2018 р. було делеговано 7 студентів ТДМУ.

Перспективною для здійснення академічних студентських обмінів в рамках Угод про міжнародну співпрацю університетів-партнерів є програма Міжнародних літніх студентських шкіл, розпочата у 2006 році.

Міжнародні літні студентські школи – єдина у Європі інформативно-комунікативна програма, основним завданням якої є налагодження партнерських стосунків між студентами вищих медичних навчальних закладів України, Європи, США, Росії та інших країн світу. В рамках міжнародної програми Міжнародні Літні студентські школи кожного року ТДМУ приймає в себе студентів з інших вищих медичних навчальних закладів України та закордону.

У липні 2018 р. успішно проведено XIII Міжнародні літні студентські школи.

У роботі Літніх шкіл взяли участь 50 студентів ТДМУ та 40 гостей з вищих навчальних закладів Німеччини, Узбекистану, Єгипту, Польщі та Грузії:

- Університет Аккону (Берлін, Німеччина);
- Тбіліський державний медичний університет (Тбілісі, Грузія);
- Ташкентський державний стоматологічний інститут (Ташкент, Республіка Узбекистан);
- Самаркандський державний медичний університет (Самарканд, Узбекистан);
- Університет Мансури (Єгипет);
- Вища Школа Безпеки в Познані (Познань, Польща);
- Школа стратегічного планування в Донброві Гурнічей (Донброва Гурніча, Польща);
- Люблінський медичний університет (Люблін, Польща);
- Вроцлавський медичний університет (Вроцлав, Польща);
- Ельблонгський гуманітарно-економічний університет (Ельблонг, Польща).

Відбулися відео-презентації вищих медичних шкіл та країн-учасниць проекту. Проведено змагання «Медицина невідкладних станів. Робота в команді».

Провідні фахівці з Університету Аккону (Берлін, Німеччина) – д-р Габі Фельдман та магістр Ебру Алтінтоп провели для учасників літніх шкіл дводенний тренінг з актуальних питань громадського здоров'я та безпеки життєдіяльності.

Учасники Літніх шкіл ознайомилися із навчальними базами Тернопільського державного медичного університету імені І. Я. Горбачевського, здійснили екскурсію Тернополем. Під час Літніх шкіл учасники проекту взяли участь у сплаві Дністровським каньйоном.

Виконання державного замовлення

ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України» у 2018 р. за спеціальностями «Медицина», «Стоматологія», «Фармація, промислова фармація», «Медсестринство» (освітня програма «Сестринська справа», «Парамедик»)

під час вступної кампанії брав участь у широкому конкурсі на місця державного замовлення.

Конкурс на місця державного замовлення підготовки фахівців для потреб охорони здоров'я становив:

Спеціальність	Показник державного замовлення	Кількість поданих заяв	Конкурс	Кількість зарахованих осіб
Медицина	250	2165	8,66	243 (у т. ч. 5 переведено з контракту на бюджет)
Стоматологія	4	638	159,5	3
Фармація, промислова фармація	9	1113	123,7	8
Медсестринство (Сестринська справа – бакалавр)	5	194	38,8	5
Медсестринство (Парамедик – бакалавр)	25	214	8,56	17

Соціальний захист співробітників і студентів

Соціальна політика університету та профспілкового комітету співробітників і студентів спрямована на вдосконалення роботи із соціального захисту співробітників та студентів, забезпечення прав, збереження й підвищення матеріального добробуту, створення відповідних безпечних умов праці й навчання, організацію відпочинку й оздоровлення. Дотримання норм соціального захисту співробітників і студентів є одним з пріоритетних завдань у діяльності університету. При цьому соціальні гарантії відіграють важливу роль не тільки в забезпеченні безперебійної діяльності колективу, але і сприяють покращанню якості освітнього процесу, наукової, організаційної та виховної роботи.

У соціальному захисті важливе значення має забезпечення належних та безпечних умов праці, атестація робочих місць працівників, матеріальна допомога для підтримання забезпечення життєвого рівня, захист від чинників, що знижують життєвий рівень, створення умов, що дозволяють працівникам безперешкодно заробляти собі на життя будь-якими, що не суперечать

закону, способами, підтримка в медичному забезпеченні, оздоровленні та відпочинку.

Згідно з Колективним договором і чинним законодавством, ректоратом узгоджуються з профспілковим комітетом працівників усі накази з питань трудових стосунків, організації й нормування праці, розподілу навчального навантаження. Питання про порушення виробничої дисципліни обговорюються на спільних засіданнях профкому та адміністрації університету. Усі питання, що стосуються студентського життя, узгоджуються зі студентським самоврядуванням університету.

У звітному році відповідно до рішення конференції трудового колективу університету кошти в розмірі 1,5 % фонду оплати праці виділялися на лікування працівників і студентів та культурно-масову роботу. Відповідно до колективного договору між адміністрацією та профспілковою організацією університету було створено спільну комісію для виділення коштів на лікування хворих працівників і студентів. У 2018 р. рішенням комісії надано допомогу на лікування 98 працівників на суму 651,8 тис. грн, первинною профспілковою організацією згідно рішення комісії було надано матеріальну допомогу у зв'язку з тяжким матеріальним становищем 298 працівникам на суму 304,1 тис. грн.

У звітному році були покращені умови праці на більшості кафедр та підрозділів університету. Зокрема, дооснащено симуляційний центр новими фантомами, придбано нове обладнання для кафедр стоматологічного факультету, покращено умови вентиляції у всіх атестованих наукових лабораторіях, відділі незалежного тестування знань студентів, книгосховищі.

У жовтні–листопаді 2018 р. проведено атестацію робочих місць працівників університету, визначено робочі місця які мають шкідливі умови праці.

Відповідно до рішення вченої ради у 2018 р. для підтримання життєвого рівня кожному працівнику університету додатково до заробітної плати проводилася щомісячна доплата в розмірі 1961 грн із коштів спеціального фонду.

Матеріальної допомоги на оздоровлення у 2018 р. виплачено в сумі 5756,82 тис. грн, допомоги на поховання – 40,0 тис. грн.

Велику роботу у звітному періоді проведено для покращання медичного обслуговування працівників і студентів університету. Так, лише у міжкафедральній навчально-дослідній лабораторії упродовж 2018 р. було проведено 1128 загально клінічних досліджень для працівників університету та 1082 – для студентів, імуноферментних – 121 та 36 відповідно, біохімічних – 986 для працівників та 85 – для студентів, досліджень шляхом полімеразно-ланцюгової реакції – 130. В цілому за рік здійснено 2465 досліджень для працівників та 1203 для студентів. Університет власними силами забезпечує проходження також і медичного огляду для працівників і студентів.

З відкриттям в університеті стоматологічного відділу університетської клініки студенти та працівники університету мають можливість безкоштовно

отримати стоматологічну допомогу, рентгенологічне і ортопантомографічне обстеження.

З метою профілактики грипу профспілковою організацією університету було закуплено вакцину та безкоштовно, за бажанням, провакциновано 113 співробітників і 87 студентів.

Опікується також університет і непрацюючими пенсіонерами, колишніми його співробітниками. До Великодніх свят кожному непрацюючому пенсіонеру було організовано та вручено продуктовий набір «Великодній кошук».

За звітний період приділялася увага також і оздоровленню та відпочинку студентів і співробітників. На базі навчально-оздоровчого комплексу університету «Червона калина» у літній період оздоровлено 112 студентів та 125 працівників. Протягом року 144 працівників скористалися можливістю відпочинку за путівками вихідного дня на базі «Червона калина».

Особливо опікується університет студентами-сиротами. Щомісячно відбуваються зустрічі ректора з даною категорією студентів, виплачено матеріальної допомоги студентам-сиротам у сумі 272,6 тис. грн, у тому числі на придбання навчальної літератури – 141,6 тис. грн, на придбання предметів гардеробу та текстильної білизни – 7,7 тис. грн.

До свята Миколая кожному студенту сироті виплачено матеріальну допомогу в розмірі 5 тис. грн від університету та від профкому по 500 грн і вручено святкові подарунки.

В університеті працюють і навчаються більше 10 осіб, які безпосередньо приймали участь у антитерористичній операції на Сході України. У звітному році до Дня захисника Вітчизни їх було відзначено матеріальною винагородою та вручено подяки від ректора університету.

Матеріально-технічна база та фінансово-господарська діяльність

За звітний період діяльність адміністративно-господарського підрозділу спрямовувалась на виконання програми розвитку, згідно з концепцією університету, у руслі забезпечення умов для успішної організації навчального, наукового та лікувального процесів, створення належних умов для роботи викладачів, повноцінного навчання, комфортного проживання та відпочинку студентів у гуртожитках.

Підрозділами адміністративно-господарської частини ефективно контролювалась експлуатація будівель, споруд і приміщень навчальних баз, проведення поточних і капітальних ремонтів, охорона майна університету. Проведено всі необхідні заходи, що, згідно з відповідним наказом МОЗ України регламентують підготовку університету до роботи в осінньо-зимові періоди 2017–2018 рр. Опалювальний сезон пройшов безаварійно.

На виконання програми енергозбереження університету проведено заміну ламп розжарювання на люмінесцентні та енергозберігаючі (світлодіодні) у кількості 2534 одиниць на суму 70174 грн, проведено метрологічну повірку

лічильників обліку газу, теплової та електричної енергії, водопостачання на суму 12 400 грн, закуплено трансформаторну підстанцію, котли RMG 70, RMG 100, сталеві радіатори на суму 858 937, 92 грн, встановлено силового обладнання на суму 157 332,11 грн, проведено утеплення пінополістирольними плитами і мінеральною ватою фасадів навчального корпусу (спортивного) № 7 та гуртожитку № 3 на суму 1 501 834,8 грн. Проведено заміну старих дерев'яних віконних конструкцій на енергозберігаючі склопакети у навчальних корпусах університету загальною площею 233,05 кв. м на суму 538 898,4 грн.

За звітний період проведено поточний ремонт внутрішніх систем опалення та водопостачання, часткове промивання систем опалення у гуртожитках та навчальних корпусах(1, 3, 6, 7), поточний ремонт паливних котлів котельні комплексу будівель віварію, ремонт і налагодження газової автоматичної апаратури до них, встановлено новий резервний котел Горинь 100 квт., проведено заміну і ремонт вхідних засувки теплотрас навчальних корпусів №№ 1, 2, 6, 7, 8 та гуртожитків №№ 2, 3, ремонт вводу тепломережі до морфологічного корпусу, заміну частини магістральної теплотраси та водогону на металопластик до котельні віварію, встановили автоматичні розповітрявачі всієї системи тепломережі. Проведено технічне обслуговування теплових вузлів навчальних корпусів та гуртожитків. Періодично, 1 раз на місяць проводиться моніторинг використання енергоносіїв. Працює постійно діюча комісія з енергозбереження та призначено відповідальних осіб щодо контролю за економним використанням енергоносіїв. Шляхом регулювання подачі на теплових вузлах у будівлях університету, не порушуючи гігієнічних теплових норм у минулий опалювальний період загалом зменшено споживання теплової енергії на 10–15%.

Станом на сьогодні виконано ремонтно-будівельних робіт у навчальних корпусах та гуртожитках університету на загальну суму 24 390 768 грн.

У навчальному корпусі № 1 ННІ фармакології, гігієни та медичної біохімії імені М. П. Скакуна проведено ремонт тильної сторони цоколю фасаду й завершено благоустрій та озеленення території внутрішнього двору. (682 032,00грн через «Прозоро» і 1 358 456, 40 грн прямою угодою).

Безпосередньо в корпусі капітально відремонтовано архіви і кабінети медичного та іноземного деканатів, приймальної комісії, канцелярії, профкому, приміщення конференц-залу і коридору ректорату, підвальних приміщень, апаратної кімнати актового зали, встановлено протипожежні двері в архівах, встановлено кондиціонери в адміністративних кабінетах тильної сторони 1-го поверху. Нові меблі отримали відремонтовані деканати, науковий відділ, навчальний відділ, навчально-науковий відділ незалежного тестування знань, відділ кадрів, іноземний деканат, канцелярія, бухгалтерія, аудиторія 1-а (студради), планово-економічний відділ, відділ державних закупівель.

У цокольних приміщеннях правої сторони після завершених ремонтних робіт продовжується оснащення міжкафедральної науково-дослідної

лабораторії. Усі лабораторні приміщення чітко сплановані, укомплектовані спеціальними меблями. В ході облаштування і виконання науково-дослідних робіт виникла потреба в поліпшенні і корекції існуючої системи вентиляції цієї лабораторії. На сьогодні сплановано зонування вентиляції та охолодження приміщень за науково-дослідницькими потребами із встановленням необхідних НЕРА-фільтрів, укладено угоду з підрядчиком.

Відремонтовано сходові марші входу до приміщень кафе «Ескулап» .

У навчальному корпусі № 2 ННІ морфології за адресою вул. Руська, 12 капітально відремонтовано фасад, облаштовано його зовнішнє освітлення та освітлення території перед будівлею. проведено заміну запірної арматури системи тепловодопостачання. Змонтовано припливно-витяжну вентиляцію у підвальних приміщеннях, відремонтовано підвальні приміщення для зберігання фонду бібліотечної літератури книгосховищ (стяжки, електропостачання, косметичний ремонт), виготовлено металічні стелажі для літератури книгосховищ, розширено гардероб для студентів. Проведено поточні ремонти на кафедрах анатомії людини та патологічної анатомії з секційним курсом та судовою медициною. Згідно з виготовленою і затвердженою проектно-кошторисною документацією, завершено роботи з благоустрою внутрішньо дворової території та ремонту огорожі. Там же встановлено автоматичний шлагбаум для регуляції в'їзду автотранспорту. Роботи пройшли аукціон «прозора». (благоустрій 787 108,00 грн, огорожа 283 543,20 грн), фасад 851 481,47 грн. Замовлено проектну групу, проект лекційної аудиторії) яка виготовляє проектно-кошторисну документацію з масштабного внутрішнього капітального ремонту всередині корпусу.

У навчальному корпусі № 3 фармацевтичного факультету за адресою вул. Руська, 36, який став гідною архітектурною прикрасою міста і по праву є гордістю нашого університету згідно з виготовленою проектно-кошторисною документацією завершено ремонт внутрішнього двору та завершено благоустрій внутрішньо дворової території, проведено утеплення і фарбування межової із сусіднім будинком стіни, влаштовано відмокту (благоустрій 458 416,00 грн). Роботи пройшли аукціон «прозора». У корпусі облаштовано навчальну аптеку, замінено покриття сходів до деканату, змонтовано захисні дашки, закуплено інформаційні стенди для курсу управління та економіки фармації, проведено поточний ремонт на кафедрі фармакогнозії з медичною ботанікою.

У навчальному корпусі № 4 університетської бібліотеки за адресою вул. Січових стрільців, 8 завершено капітальний ремонт приміщень фонду зберігання літератури, колекції журналів та літератури депозитарного зберігання, відділу видачі літератури, абонентного відділу, кабінету завідувача та кімнати відпочинку.

У навчальному корпусі № 5 за адресою вул. Словацького, 2 проведено косметичний ремонт на кафедрі фізіології з основами біоетики та біобезпеки.

У навчальному корпусі № 6 за адресою вул. Чехова, 3 капітально відремонтовано систему опалення, усі санвузли, капітально відремонтовано навчальні кімнати для університетського симуляційного центру.

Облаштовано фантомні навчальні класи для кафедри терапевтичної стоматології та для дитячої та ортопедичної стоматології на 2-му поверсі цього корпусу, завершено ремонтно-будівельні роботи у цокольному поверсі цього корпусу та гідроізоляція фасадної сторони фундаменту з відновленням прямиків по контуру будівлі і їх захисту. Для зручності студентів і викладачів, комфортно облаштовано меблями теплий перехід між навчальними корпусами № 6 і № 10 по вул. Чехова, 3 і 7. Виготовлено проектно-кошторисну документацію, пройдено будівельну експертизу, укладено договір з підрядною організацією для реконструкції частини навчального корпусу №6 з добудовою приміщень кафедри медицини катастроф та військової медицини, проведення благоустрою та огороженням території, влаштування паркувального майданчику для автотранспорту працівників університету. Роботи ведуться.

У корпусі за адресою Чехова, 7 проведено капітальні роботи для облаштування стоматологічного відділу, проведено ремонти і розширення гардеробів, завершено ремонти у підвальних і цокольних приміщеннях корпусу. Проведено ремонти на кафедрі дитячої стоматології. Триває капітальний ремонт приміщень із заміною дверних блоків, ремонтом сходових маршів парадного входу та балконів.

У навчальному корпусі № 7 за адресою вул. Коцюбинського, 3 замінено решту дерев'яних віконних конструкцій на металопластикові. Згідно з виготовленою проектно кошторисною документацією, завершено ремонтні роботи у корпусі, що передбачають утеплення і опорядження фасаду, заміну склоблоків 1-го поверху на енергозберігаючі склопакети, капітальний ремонт туалетів, опалення, електропостачання, вентиляції, капітальний ремонт кафе «Панацея», лекційної аудиторії, благоустрій та огороження прилеглої території.

У навчальному корпусі № 11 за адресою вул. Дорошенка, 7 проведено благоустрій та прибирання прилеглої території, у плані підготовки до навчального року для забезпечення навчального процесу у стислі терміни проведено поточні ремонти на більшості кафедр, які тут базуються (кафедра іноземних мов, кафедра медицини катастроф та військової медицини, кафедра української мови). У корпусі перевірили робочий стан системи водопостачання, каналізації та електропостачання.

На території комплексу навчальних корпусів за адресою вул. Глибока, 19А завершено роботи з благоустрою території, завершено ремонтні роботи на кафедрі управління та економіки фармації з технологією ліків У цокольних приміщеннях віварію проведено ремонтні роботи для облаштування навчального центру малоінвазивної хірургії, відремонтовані парадні входи до корпусу.

В університетській лікарні на нових площах проведено поточний ремонт приміщень кафедр внутрішньої медицини № 1, 2, 3, невідкладної та екстреної медичної допомоги. Поточні ремонти і умеблювання проведено на кафедрах дитячих хвороб з дитячою хірургією, педіатрії № 2, онкології, променевої діагностики і терапії та радіаційної медицини, кафедрі медичної реабілітації, кафедри пропедевтики внутрішньої медицини та фтизіатрі, педіатрії ННІ ПО,

терапії та сімейної медицини ННІ ПО, первинної медико-санітарної допомоги та загальної практики–сімейної медицини, психіатрії, наркології та медичної психології, курсі шкірних і венеричних хвороб. Усі клінічні і теоретичні кафедри забезпечені згідно з поданими заявоками на 100 відсотків учнівськими кріслами.

У гуртожитку № 1, де проживають іноземні студенти проведено ремонт центральних вузлів водо- і тепловодопостачання. У місцях загального користування гуртожитку частково замінено світильники, усі лампочки замінено на енергозберігаючі, частково замінено сантехнічне обладнання. Задля безпеки, в першу чергу іноземних студентів, проведено огороження всієї території кампусу. Згідно з виготовленою проектно-кошторисною документацією, завершено роботи із влаштування тренажерного залу для студентів у цокольному приміщенні гуртожитку. Зал успішно функціонує. Згідно з виготовленою проектно-кошторисною документацією, завершено роботи із влаштування спортивного майданчика та благоустрою території з тильної сторони поміж гуртожитками № 1 і 2. Також проведено поточний ремонт кабінетів підготовчого відділення та бібліотеки. Після проведених тендерних процедур триває капітальний ремонт гуртожитку № 1, що передбачає заміну електропроводів, силового устаткування, світильників, каналізації, теплого і холодного водопостачання, заміну дверних блоків, встелення плиткового покриття у коридорах, місцях загального користування, житлових кімнатах, ремонт балконів і їх огорожі, ремонт даху.

У гуртожитку № 2 проведено поточний ремонт місць загального користування, приміщень для студентської пральні. Для попередження реверсу стічних вод з міського водного колодязю встановлено у межовому колодязі зворотній клапан. У гуртожитку провели заміну газових плит, відремонтовано 48 душових кабін, частково оновлено сантехніку, у місцях загального користування гуртожитку частково замінено світильники, усі лампочки замінено на енергозберігаючі. Завершено роботи з облаштування та умеблювання у приміщенні їдальні студентського клубу, комфортний зал запрошує до активного спілкування студентів і викладачів. Проведено капітальний ремонт, закуплено нове обладнання, встановлено потужну вентиляцію у приміщеннях їдальні і для цеху приготування їжі.

У гуртожитку № 3 за адресою вул. Коцюбинського, 18 А, згідно з виготовленою проектно-кошторисною документацією завершено роботи з утеплення фасаду гуртожитку та монтування пандуса, облаштовано нову аудиторію та відпочинкову зону на 4-му поверсі. Завершено благоустрій і капітального ремонт території навколо гуртожитку.

У гуртожитку № 4 проведено косметичний ремонт місць загального користування.

У НОК «Червона Калина» проведено капітальний ремонт фасаду конгрес-центру, трансформаторної підстанції, поточний ремонт у готелі, профілакторії, будиночках, військовому містечку, фасадів і дахів виробничих приміщень, фасадів будиночків, басейну, тенісного корту (великого і малого), частково пофарбовано огорожі вздовж території. Завершено роботи з ремонту

господарського двору. Проведено поточні ремонти у навчально-практичних центрах університету. Розпочато капітальний ремонт цеху приготування їжі.

Фінансування діяльності університету, як закладу державної власності, здійснювалося за загальним (кошти державного бюджету) та спеціальним (кошти від надання платних послуг) фондами. Університет провадить свою діяльність на підставі кошторису доходів і видатків, який затверджується Міністерством охорони здоров'я України.

Кошти загального та спеціального фондів використовувались ефективно в межах кошторисних призначень. За 2018 рік надійшло коштів загального фонду 50 663,4 тис. грн, у тому числі по КПКВК 2301070 «Підготовка і підвищення кваліфікації медичних та фармацевтичних наукових та науково-педагогічних кадрів вищими навчальними закладами III і IV рівнів акредитації» – 48 424,1 тис. грн, по КПКВК 2301020 «Дослідження, наукові і науково-технічні розробки, виконання робіт за державними цільовими програмами і державним замовленням, підготовка та підвищення кваліфікації наукових кадрів у сфері охорони здоров'я, фінансова підтримка розвитку наукової інфраструктури та об'єктів, що становлять національне надбання» – 1 000,3 тис. грн., по КПКВК 2301080 «Підвищення кваліфікації медичних та фармацевтичних кадрів та підготовка наукових і науково-педагогічних кадрів у сфері охорони здоров'я, підготовка та підвищення кваліфікації осіб з надання домедичної допомоги» - 1 239,00 тис. грн.

Видатки по КПКВК 2301020 склали всього 1 000,3 тис. грн., в тому числі:

- оплата праці і нарахування на заробітну плату – 825,0 тис. грн.;
- придбання хімічних реактивів та розхідних матеріалів для наукових досліджень – 172,7 тис. грн.;
- оплата послуг – 2,0 тис. грн.;
- інші видатки – 0,6 тис. грн.

Видатки по КПКВК 2301070 склали всього 48 424,1 тис. грн., в тому числі:

- оплата праці і нарахування на заробітну плату – 35 989,7 тис. грн.;
- харчування студентів з числа сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, – 603,3 тис. грн.;
- виплата стипендії, матеріальної допомоги, придбання одягу та підручників студентам-сиротам – 11 353,8 тис. грн.
- оплата комунальних послуг та енергоносіїв – 477,3 тис. грн.

Видатки по КПКВК 2301080 склали всього 1 239,00 тис. грн., в тому числі:

- оплата праці і нарахування на заробітну плату – 445,8 тис. грн.;
- придбання предметів, матеріалів, обладнання та інвентаря – 783,9 тис. грн.;
- оплата комунальних послуг та енергоносіїв – 9,3 тис. грн.

За 2018 рік надійшло коштів спеціального фонду по КПКВК 2301070 «Підготовка і підвищення кваліфікації медичних та фармацевтичних наукових та науково-педагогічних кадрів вищими навчальними закладами III і IV рівнів

акредитації» – всього 295 343,0 тис. грн, у тому числі плати за послуги – 292 609,6 тис. грн, інші джерела власних надходжень – 2 733,4 тис. грн.

Видатки по спеціальному фонду по КПКВК 2301070 склали всього 244 996,7 тис. грн, в тому числі:

- оплату праці і нарахування на заробітну плату – 175 568,9 тис. грн.;
- придбання товарів, робіт, послуг – 23 043,8 тис. грн.;
- оплату відряджень – 1 019,0 тис. грн.;
- оплату комунальних послуг – 10 628,1 тис. грн.;
- соціальне забезпечення студентів – 235,1 тис. грн.;
- придбання обладнання, предметів довгострокового використання, землі та інших нематеріальних активів – 18 758,5 тис. грн.;
- проведення капітального ремонту та реконструкції – 15 672,4 тис. грн.

За 2018 рік по КПКВК 2301200 «Спеціалізована консультативна амбулаторно – поліклінічна та стоматологічна допомога, що надається вищими навчальними закладами, науково-дослідними установами та загальнодержавними закладами охорони здоров'я» надійшло коштів – 64,3 тис. грн.

Видатки по спеціальному фонду по КПКВК 2301200 склали всього 52,3 тис. грн., в тому числі на:

- оплату праці і нарахування на заробітну плату – 34,4 тис. грн.;
- придбання стоматологічних розхідних матеріалів – 16,1 тис. грн.;
- оплату комунальних послуг – 1,8 тис. грн.

Видатки на утримання університету за рахунок загального фонду склали 17,1%, спеціального фонду – 82,9%.

Протягом 2018 року видатки на утримання університету здійснювались з дотриманням Постанови Кабінету Міністрів України від 11.10.2016 року № 710 «Про ефективне використання державних коштів».

У 2018 році через електронний майданчик прозоро було проведено 36 тендерних закупівель, очікуваною вартістю – 81 637,4 тис. грн, укладено договорів на 79 934,4 тис. грн. Економія коштів по придбанню товарів і послуг становила 1 703,0 тис. грн. Також було проведено 11 допорогових закупівель, що дозволило зекономити 69,5 тис. грн.

Податки, збори та платежі до бюджету вносились своєчасно і повністю. Дебіторська заборгованість складала 1 647,2 тис. грн., в тому числі по доходах – 1 536,0 тис. грн., по видатках – 141,2 тис. грн. (попередня оплата за періодичні видання). Кредиторська заборгованість по доходах складала 57 342,9 тис. грн.

Виплати заробітної плати та стипендії здійснювались своєчасно у встановлені терміни. Станом на 1 січня 2019 року заборгованості по заробітній платі та стипендії немає.

У 2018 році виплачено заробітної плати на суму 173 122,1 тис. грн, у тому числі по загальному фонду 30 541,5 тис. грн, по спеціальному фонду 142 580,6 тис. грн. Матеріальної допомоги на оздоровлення – в сумі 5 075,7 тис. грн, допомоги на поховання – 40,0 тис. грн. Також у 2018 році за рахунок

коштів спеціального фонду та в межах кошторисних призначень проводились виплати стимулюючого характеру працівникам університету.

За результатами семестрових іспитів, відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 року за № 1050 «Деякі питання стипендіального забезпечення» та Закону України «Про вищу освіту», середньорічне число стипендіатів протягом року склало 450 студентів або 40 % до числа всіх студентів, що навчаються за державним замовленням. Крім студентів, стипендію отримали 31 аспірант, 15 клінічних ординаторів, 1 докторант. У грудні виплачено матеріальну допомогу студентам, клінічним ординаторам, аспірантам та докторанту державної форми навчання в розмірі 500 грн. кожному.

Виплачено матеріальної допомоги студентам-сиротам у сумі 272,6 тис. грн, у т. ч. на придбання навчальної літератури – 141,6 тис. грн, на придбання предметів гардеробу та текстильної білизни – 7,7 тис. грн.

Адресної грошової допомоги випускникам державної форми навчання, які працюють за направленням у сільській місцевості або на посадах дільничних терапевтів, педіатрів чи сімейних лікарів, виплачено 26 випускникам по 8810,0 грн. кожному на суму 229,1 тис. грн.

Основні проблемні питання та шляхи їх вирішення

Актуальними питання подальшого розвитку університету, які необхідно вирішувати у наступні роки є:

1. Розширення матеріально-технічної бази університету (введення нових навчальних площ, особливо на клінічних базах, лекційних аудиторій, придбання навчального і наукового обладнання).
2. Відкриття університетської клініки (завершити розробку проектно-кошторисної документації, провести тендер на реконструкцію приміщення, закупити необхідне устаткування, апаратуру і обладнання).
3. Проведення акредитації освітніх програм ліцензованих спеціальностей.
4. Підвищення якості навчання вітчизняних і іноземних студентів університету.
5. Збільшення кількості міжнародних наукових проектів, збільшення кількості наукових публікацій співробітників університету у виданнях, що включені до наукометричних баз даних SCOPUS Web of Science, підвищення індексу Хірша університету, отримання університетом грантів на наукові дослідження, створення наукового парку в університеті.
6. Розширення міжнародного співробітництва, підписання нових угод з іноземними університетами-партнерами.
7. Удосконалення симуляційного навчання (придбання нових навчальних тренажерів та фантомів, освоєння нових методик симуляційного навчання).

Ректор

Михайло Корда

30.01.2019 р.